

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Західноукраїнський національний університет
Навчально-науковий інститут новітніх освітніх технологій
Кафедра фінансів ім. С. І. Юрія

ТАБАКА Ірина Анатоліївна

**Оптимізація діяльності суб'єктів зовнішньоекономічної
діяльності при переміщенні товарів через митний кордон
України**

спеціальність: 072 - Фінанси, банківська справа та страхування
освітньо-професійна програма – Митна справа

Кваліфікаційна робота

Виконала студентка групи
ФМСм-21
І. А. Табака

Науковий керівник:
к.е.н., доцент, Ф. П. Ткачик

Кваліфікаційну роботу
допущено до захисту:

"__" _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

_____ **А. І. Крисоватий**

ТЕРНОПІЛЬ - 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ МИТНИХ ФОРМАЛЬНОСТЕЙ СУБ'ЄКТАМИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	6
1.1. Сутність та класифікація митних процедур та митних формальностей при перетині митного кордону.....	6
1.2. Загальна характеристика процедур митного контролю та митного оформлення.....	11
Висновки до розділу 1.....	20
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ.....	22
2.1. Особливості митного контролю товарів, що переміщуються через митний кордон України.....	22
2.2. Вплив автоматизації митних процедур на ефективність митного контролю зовнішньоекономічної діяльності.....	31
2.3. Митні формальності, пов'язані з переміщенням через митний кордон України товарів різними видами транспорту.....	37
Висновки до розділу 2.....	47
РОЗДІЛ 3. ОРІЄНТИРИ УДОСКОНАЛЕННЯ МИТНИХ ФОРМАЛЬНОСТЕЙ СУБ'ЄКТАМИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРИ ПЕРЕТИНІ МИТНОГО КОРДОНУ УКРАЇНИ.....	49
3.1. Перспективи розвитку автоматизації митного контролю України в умовах поглиблення міжнародних інтеграційних процесів.....	49
3.2. Реалізація заходів сучасної митної політики в Україні	60
Висновки до розділу 3.....	64
ВИСНОВКИ.....	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	66

ВСТУП

Актуальність теми. Стратегічний курс України у Європейський Союз та світове співтовариство втілюється у вдосконаленні механізмів забезпечення надійної реалізації національної митної політики, спрямованої на створення сприятливих умов для розвитку зовнішньоекономічної діяльності та підвищення її ефективності, а також на спрощення митної політики, порядку та митних процедур в органах державного управління з питань митного контролю товарів і транспортних засобів, які перетинають митний кордон нашої держави.

Сучасний стан розвитку міжнародних відносин вимагає впровадження в діяльність органів державного управління України визначених, апробованих і міжнародно визнаних інституційних норм, правил і процедур державного регулювання валютного ринку, що, з одного боку, дозволить сприятиме зростанню та зміцненню національної економіки та, з іншого боку, посилить провідну роль митних органів у створенні сталої та безпечної системи гармонізації митних тарифів та спрощення митного контролю.

Активізація процесу інтеграції України у світове господарство пов'язана з проблемою регулювання та управління зовнішньоекономічними зв'язками, яка потребує невідкладного вирішення. Розвиток механізмів митного контролю в національній системі регулювання зовнішньої торгівлі посилить роль інститутів державної влади, підвищить ефективність їх функціонування та дозволить досягти міжнародного рівня захисту соціально-економічної справедливості в бізнес-середовищі, гарантує захист зовнішніх фінансово-економічних інтересів держави.

Відомі науковці зробили вагомий внесок у дослідження вдосконалення механізмів митного регулювання та контролю в системі державного управління зовнішньоекономічною діяльністю в контексті інтеграції України у світовий простір: І. Бережнюк, О. Вакульчик, А.

Войцещук, Ю. Дьомін, І. Губіна, І. Грицяк, Т. Єдинак, С. Ківалов, А. Крисоватий, П. Пашко, Д. Приймаченко, В. Прокопенко, К. Сандровський, О. Федотов, В. Ченцов, В. Шкарупа, А. Школик, М. Шульга та інші вчені та практики в галузі митної справи.

Метою кваліфікаційного дослідження є концептуалізація теоретичних та прикладних аспектів проведення митних формальностей суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності в процесі переміщення товарів через митний кордон України.

Для досягнення мети роботи було поставлено та вирішено наступні **завдання:**

- охарактеризувати сутність та класифікацію митних процедур та митних формальностей при перетині митного кордону;
- дослідити процедури митного контролю та митного оформлення;
- здійснити моніторинг митного контролю товарів, які переміщуються через митний кордон України;
- проаналізувати стан та обґрунтувати вплив автоматизації митних процедур на ефективність митного контролю та визначити шляхи його розвитку щодо цифровізації адміністративних процесів;
- зробити оцінку митним формальностям, які пов'язані з переміщенням товарів через митний кордон України різними видами транспорту;
- проаналізувати перспективи розвитку автоматизації митного контролю України в контексті поглиблення міжнародних інтеграційних процесів.

Об'єктом дослідження є діяльність суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності в процесі переміщення товарів через митний кордон України.

Предметом дослідження є проведення митних формальностей при перетині митного кордону України.

Методи дослідження. У процесі дослідження використовувалися загальнонаукові та спеціальні методи, найважливішими з яких є системний підхід, нормативний, правовий, структурний, логіко-економічний методи

аналізу, статистичне спостереження та експертна оцінка, що дало змогу систематизувати матеріал, виявити раніше невивчені питання, сформулювати мету і завдання дослідження.

Нормативну основу становлять міжнародні договори, законодавчі акти України, постанови Верховної Ради України, акти Президента України і Кабінету Міністрів України, нормативні акти центральних органів виконавчої влади, Митний кодекс України, аналітичні дані Державної служби статистики, Державної митної служби України, Конституція України, офіційні звіти та аналітичні публікації міжнародних економічних організацій.

Наукова новизна проведеного дослідження полягає в систематизації теоретичних і практичних підходів до митних формальностей в процесі переміщення товарів через митний кордон України.

Практичне значення отриманих результатів полягає в сукупності теоретичної бази для практичного вдосконалення організації та технології митного контролю в умовах інтеграції України у світовий простір.

Апробація результатів дослідження оприлюднені на двох науково-практичних конференціях «Фіскальна політика України в умовах євроінтеграційних процесів», які відбулись у м. Тернопіль у 2022-2023 рр.

Структура дослідження. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ МИТНИХ ФОРМАЛЬНОСТЕЙ СУБ'ЄКТАМИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Сутність та класифікація митних процедур та митних формальностей при перетині митного кордону

Митні відносини, що виникають в Україні, потребують сучасного регулювання та правового закріплення, оскільки від них залежить формування державної митної політики, захист національних інтересів України, прав громадян та іміджу України у світі та досконале правове регулювання митних відносин.

У міжнародних економічних зв'язках України відбулися суттєві зміни, які збільшили обсяг експортно-імпортних операцій з перетином товарів через митний кордон України. Це переміщення вантажів і громадян здійснюється за допомогою різних видів транспорту. Звичайно, порядок перетинання митного кордону України має свою специфіку застосування податковими органами окремих митних процедур.

Поняття «митні процедури» часто вживається українським законодавцем, і не тільки законодавцем, а й органами державної влади. Спробуємо з'ясувати, який зміст вкладався в поняття «митні процедури» в різні історичні періоди.

У першому МК України 1991 р. зустрічається це поняття, а саме: «...встановлення розмірів митних зборів і плати за митні процедури...здійснюються Кабінетом Міністрів України» [22].

У «Постанові КМ України від 26 серпня 1992 р. № 504, якою були затверджені ставки митних зборів та порядок їх справляння, в цьому випадку до митних процедур необхідно віднести: митне оформлення (транспортних засобів, товарів, тимчасово ввезеного або тимчасового вивезеного майна, спадщини громадян тощо); виклик працівників митниці для митного оформлення товарів поза робочим часом; зберігання товарів;

допущення підприємства до декларування; видача посвідчень і дозволів на право реєстрації транспортних засобів»[42].

Статути того часу дуже часто вживали поняття «митні процедури» та «митні операції», які не були визначені в митному законодавстві. Однак у спеціальній літературі з питань митної справи термін «митні операції» зустрічається досить часто.

«У навчальному посібнику С.В. Ківалова, присвяченому організаційно-правовим основам митної справи, мова йде про наявність спеціальних видів митних операцій на транспорті. На думку Є.В Додіна, митні операції на морському транспорті слід віднести до специфічних митних процедур. Для з'ясування цього питання звернемося до тлумачного словника. Під процедурою розуміється офіційний порядок дій, виконання, обговорення чого-небудь. Під операцією розуміється окрема дія в ряді інших подібних. Аналізуючи зазначені поняття, доходимо висновку, що поняття «процедура» більш широке, ніж «операція», яка містить у собі не тільки здійснення певних дій, але і порядок, організацію та реалізацію цих дій»[44].

«Вперше категорія «митні процедури» була визначена в наказі ДМС України № 828 від 30 грудня 1998 р., де вони розумілися як контроль за дотриманням порядку переміщення товарів, їх огляд, оформлення документів, накладення митного забезпечення, перевірка правильності заповнення вантажної митної декларації, нарахування сум, що підлягають сплаті, підготовка статистичних даних та інші дії, що виконуються митними органами України відповідно до законодавства»[41].

«МК України 2002 р. вперше на рівні закону дав визначення поняттю «митні процедури» під якими розумілися операції, пов'язані із здійсненням митного контролю за переміщенням товарів і транспортних засобів через митний кордон України, митного оформлення цих товарів і транспортних засобів, а також із справлянням передбачених законом податків і зборів. В чинному МК України 2012 р. під митною процедурою

розуміються зумовлені метою переміщення товарів через митний кордон України сукупність митних формальностей та порядок їх виконання»[22].

«Як бачимо, одним з нововведень МК України 2012 р. є введення у обіг національного митного законодавства поняття «митні формальності». Необхідно відзначити, що ця дефініція досить часто використовується в міжнародних митних конвенціях, які Україна ратифікувала в установленому законом порядку»[50].

«Поняття «митні формальності» було введено в правовий обіг національного законодавства ще до набрання чинності МК України 2012 р. У низці багатосторонніх, двосторонніх міжнародних угод України з іншими державами цей термін вже використовувався»[22].

«Єгоров О.Б. визначає митні процедури як порядок і організацію переміщення товарів та інших предметів через митні кордони, оподаткування митом, оформлення, здійснення контролю та інших заходів щодо реалізації митної політики. Практично всі складові митної процедури включені в наведене поняття, але все ж таки автор не звернув уваги, що складовою митної процедури є справляння митних платежів, а не тільки мито»[14].

О.П.Федотов у своїй монографії «Концепція державної митної справи: виклики модернізації в Україні» також ототожнює поняття «митні процедури» та «митні формальності» та детально розглядає порядок здійснення митних формальностей під час митного оформлення, та розглядає термін «митне оформлення – це митна процедура, яка складається з митних формальностей», а «процедура митного оформлення розпочинається з моменту подання митниці декларантом або уповноваженою особою митної декларації»[51, с. 205].

Заміна поняття «митне оформлення» поняттям «митні формальності» простежується також у роботі Е.Б. Хачатурова, де автор практично ототожнює поняття «митні процедури» та «митні режими», про що свідчить наступна теза: «Зазначено, спроби Всесвітньої митної організації

вдосконалити процедуру тимчасового ввезення товарів для суднобудівної галузі шляхом розробки міжнародних норм для застосування митного режиму, який буде всебічно регулювати операції тимчасового ввезення»[52, с. 27].

В.В. Прокопенко розмежовує поняття «митні процедури» та «митні операції» та дає їх авторське визначення: «митні процедури – виконання митним органом дій, визначених МК України, які є обов'язковими при митному контролі та митному оформленні на авіаційному транспорті. Митні операції – це дії, які здійснюються митними органами у рамках митної процедури в залежності від конкретної митної ситуації»[44, с. 5].

У МК України 2012 р. законодавець вводить низку новацій, який відноситься до понятійно-категорійного апарату (поняття «митні формальності», «митний статус товару», «тарифна квота») і оперує раніше введеними поняттями, але вже з іншим змістовим навантаженням. Поняття «митні процедури» в МК України 2012 року вже трактується по інакшому, а саме: «митна процедура – зумовлені метою переміщення товарів через митний кордон України сукупність митних формальностей та порядок їх виконання»[22].

Тому, законодавець ввів до поняття «митні процедури» поняття «митні формальності», яке досі не використовувалося в українському законодавстві. Слід зазначити, що визначення «митної формальності» часто вживається в міжнародних митних конвенціях, які Україна ратифікувала у встановленому законом порядку.

«В глосарії міжнародних митних термінів, опублікованому Всесвітньою митною організацією, під митними формальностями розуміють всі операції, які повинні здійснюватися особами, яких це стосується, і митною службою з метою дотримання митного законодавства. В примітці до цього терміну вказується, що крім митних формальностей, пов'язаних із різними митними процедурами, вони можуть включати формальності, пов'язані з фітосанітарними,

ветеринарними, імміграційними, валютними нормами і нормами, які стосуються ліцензування»[1].

У Кіотській конвенції міститься вислів «митні процедури», але сама концепція ніколи не розкривається. Проте, аналіз змісту Конвенції дозволяє стверджувати, що під митними процедурами слід розуміти комплекс заходів, спрямованих на дотримання порядку переміщення товарів через державний кордон, які стосуються митного контролю, митного оформлення та справляння митних платежів. , але вони зовсім не стосуються вибору митного режиму. Крім того, в цій конвенції використовується поняття митного режиму, виділяються види митних режимів, які відтворені в МК України 2012 року.

«Група авторів монографії за загальною редакцією І. Г. Бережнюка стверджують, що розділ V МК України містить саме митні процедури, а не митні режими [17, с. 94]. Царенко В.І. та Хома В.О. також обґрунтовують позицію щодо зміни розділу V МК України «Митні режими» на «Митні процедури» [53, с. 152].

Такої ж позиції дотримується Б.А. Кормич, звернувши увагу на те, що Кіотська конвенція «в англійському та французькому перекладах відповідно використовує терміни «процедура» та «режим» як синоніми, а система «режиму» не сумісна з принципами сучасної вільної торгівлі. , оскільки одразу тягне за собою привиди заборон та обмежень на відміну від позицій «процесуальної концепції». Автор звертає увагу на МК ЄС, у якому фактично вживається термін «митний режим» замість терміна «митна процедура»[18, с. 147].

1.2. Загальна характеристика процедур митного контролю та митного оформлення

Митний контроль та митне оформлення товарів є основними етапами переміщення товарів через кордони України різними видами транспорту. Митний контроль і митне оформлення різні, взаємопов'язані і

взаємозалежні. Тому, обґрунтування поділу та віднесення різних митних формальностей і заходів до процедури митного контролю або до процедури митного оформлення в окремих випадках є умовним. Митний огляд є одним із найважливіших методів здійснення митної справи, який має певні цілі, об'єкти, завдання, форми та місце виконання.

Згідно МК України, «митний контроль – це сукупність заходів, що здійснюються з метою забезпечення додержання норм цього Кодексу, законів та інших нормативно-правових актів з питань державної митної справи, міжнародних договорів України, укладених у встановленому законом порядку»[22].

Аналіз наведеного терміну дозволяє виділити наступні складові митного контролю: це комплекс заходів, тобто законодавець передбачає форми митного контролю, за допомогою яких досягається конкретна мета; поставлена мета – це дотримання законодавства України з питань державної митної справи.

«До форм митного контролю, які не перераховані в ст. 336 МК України, необхідно віднести: попередній документальний контроль; верифікацію сертифікатів про походження товарів з України; ідентифікацію товарів, транспортних засобів комерційного призначення; дослідження проб та зразків товарів; використання технічних та спеціальних засобів контролю; митне спостереження»[22].

Звичайно, не всі форми митного контролю використовуються посадовими особами митниці при переміщенні товарів різними видами транспорту. Залежно від об'єкта митного контролю найбільш використовуваними формами митного контролю комерційного транспорту є:

- перевірка документів та відомостей, що надаються до податкових та податкових органів при переміщенні транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України;
- техогляд та переогляд комерційного транспорту;

- ідентифікація комерційного транспорту;
- облік транспортних засобів, що перетинають митний кордон України.

Товари, що переміщуються через митний кордон України різними видами транспорту, найпоширенішими формами митного контролю є:

- попередня перевірка документів.
- перевірка документів та відомостей, що надаються митниці при переміщенні товарів через кордони України.
- ідентифікація продукту;
- огляд вантажу, ручної поклажі, багажу.

Процедура митного оформлення фактично виражається у сукупності суворо визначених митних формальностей і дій декларантів для виконання та посадових осіб митних органів щодо забезпечення виконання органом митного законодавства України порядку переміщення товарів через встановлений митний кордон України.

«Виходячи з визначення поняття «митне оформлення», наведеного у п. 23 ч. 1 ст. 4 МК України приходимо до висновку, що елементами митного оформлення виступають митні формальності, необхідні, для випуску товарів і транспортних засобів комерційного призначення». На жаль, український парламент не роз'яснює, що мається на увазі під випуском комерційного транспорту, навіть якщо ситуація з випуском товарів буде вирішена.

Так, згідно МК України «випуск товарів – надання митним органом права на користування та/або розпорядження товарами, щодо яких здійснюється митне оформлення, відповідно до заявленої мети»[22].

Послідовність дій, як окремих операцій, показана на рис.1.1.

Рис. 1.1. Перелік митних формальностей при митному оформленні товарів

До товарів, що переміщуються через митний кордон України у складі субсидованих товарів, належать:

- товари, включаючи транспортні засоби, продукти харчування, ліки, одяг, ковдри, намети, збірні будинки, очисні та водозберігаючі пристрої,

інші товари першої необхідності, що відправляються для надання допомоги постраждалим від стихійних лих та техногенного характеру;

- транспортні засоби, інструменти та обладнання, спеціально навчені тварини, продовольство, інвентар, особисті речі та інші речі для осіб, які здійснюють ліквідацію наслідків стихійного лиха, необхідні для роботи та проживання на території, що постраждала від такого лиха, на час виконання завдання.

Митне оформлення товарів, що перетинають митний кордон України у складі субсидованих вантажів, здійснюється в пріоритетному порядку. Товарів, які переміщуються через митний кордон України у складі субсидованих товарів, допускається подання попереднього або тимчасового декларування за правилами, встановленими Міністерством внутрішніх справ України.

Плата за виконання митних формальностей поза приміщеннями митних органів або поза встановленим для них робочим часом не сплачується для товарів, що переміщуються через кордони України. Товари, що вивозяться за межі митної території України у складі субсидованих товарів, пропускатимуться через кордони України без сплати митних платежів.

Товари, отримані від уповноважених організацій у складі вантажу за сприяння та призначені для використання чи вільного розповсюдження на митній території України цими організаціями або під їх контролем, ввозяться на митну територію України без сплати митних платежів.

За результатами роботи Держмитслужби України протягом 2022 року забезпечено перерахування до державного бюджету України митних податків та платежів у сумі 300,8 млрд. грн, яка становить 56,9% від планового показника (528,3 млрд. грн).

Рис. 1.2. Митні платежі, нараховані до держбюджету, за результатами здійснення митних процедур у 2022 році

Із початком повномасштабного вторгнення росії проти України вступ воєнного стану в Україні, тимчасове вимушене припинення діяльності окремих митниць, зафіксовано значне зниження активності суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, що вплинуло на виконання показників перерахування митних платежів до державного бюджету, продемонстрували Міністерством фінансів України.

Крім того, на стан виконання індикативних показників вплинуло ухвалення Верховною Радою України ряду законодавчих змін. Пільгове оподаткування товарів, які ввозяться на митну територію України в умовах воєнного стану. Так, у 2022 році загальний прибуток від митних платежів при імпорті товарів в Україну склав 179,3 млрд. грн., з них 79,3 млрд. грн. – пільгове оподаткування товарів відповідно до актів законодавства, прийнятих в умовах воєнного стану.

Станом на 24 лютого 2022 року, за 258 днів, до українського бюджету надійшло митних платежів на 226,5 млрд. гривень при середньодобовому митному платежі 878 млн. гривень. Митне оформлення товарів, що ввозяться в Україну як внесок іноземних інвесторів до статутного фонду підприємств з іноземною інвестицією, відбуватиметься без черг.

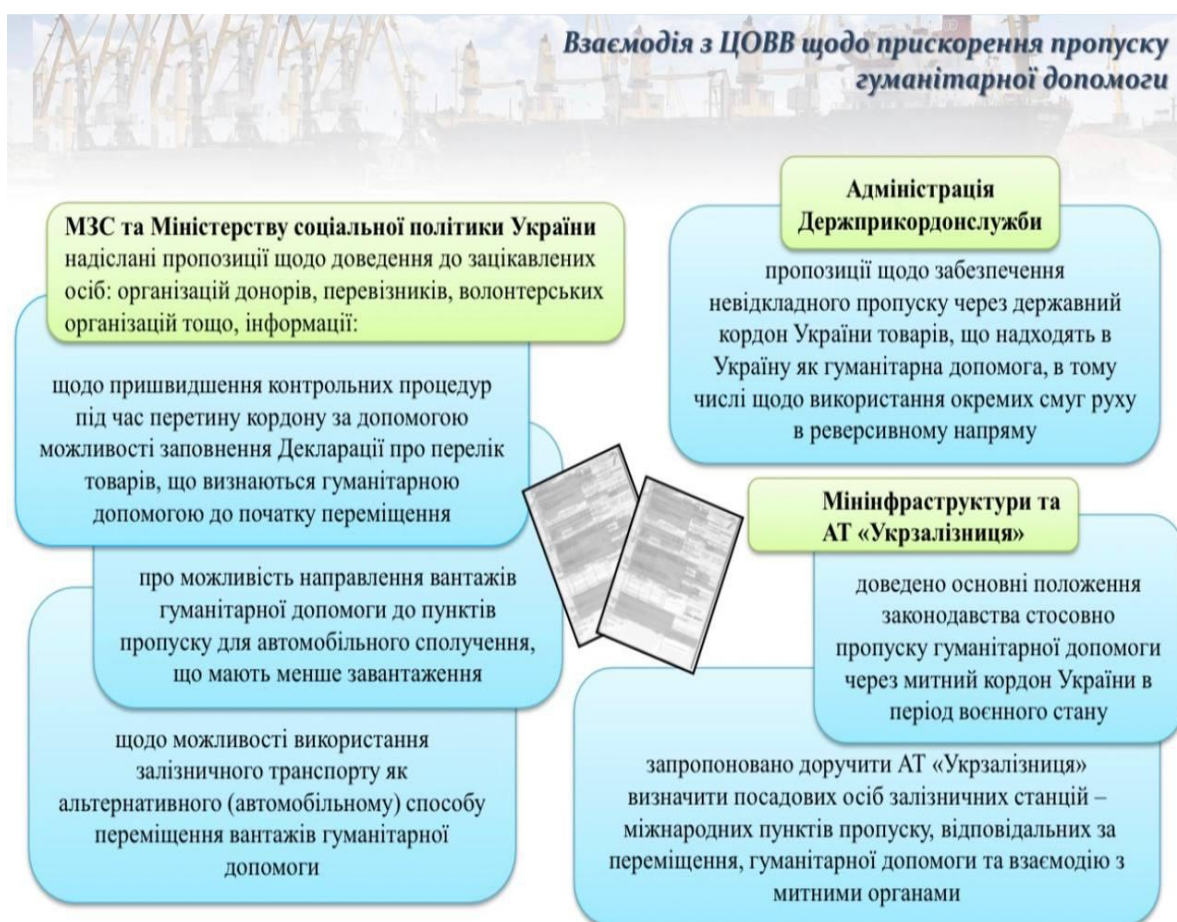

Рис. 1.3. Прискорений пропуск гуманітарної допомоги під час воєнного стану в Україні

Повністю споряджена військова техніка військових ескадрилій (винищувачі, військово-транспортні літаки, військові кораблі, кораблі забезпечення ВМС), що перетинають митний кордон України, підлягає митному оформленню. Такі митні процедури встановлюються Кабінетом Міністрів України (постанова Кабінету Міністрів України від 18 січня 2003 р.

«Про затвердження Митних процедур військової техніки, у тому числі військової техніки, що переміщується через кордони України»).

Митне оформлення військової техніки від іноземних партнерів здійснюється митним органом за участю представників Міністерства оборони України, але, коли заходи, на яких переміщуються такі товари, віднесені до повноважень іншого центрального органу виконавчої влади, представниками центрального органу виконавчої влади. Товари, що переміщуються на борту військових і повітряних суден іноземних держав на митну територію України або у зворотному напрямку, підлягають митному оформленню, встановленому Міністерством внутрішніх справ України.

Підприємства, які переміщують товари через митний кордон України, у присутності посадової особи митного органу складають документи про невідповідність таких товарів відомостям, зазначеним у документах, необхідних для їх митного контролю, про пошкодження товарів, їх упаковки або маркування, або їх втрата. Зазначені документи подаються до компетентних органів митних органів. Форма закону визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує митну політику держави.

При переміщенні товарами митного кордону залізничним транспортом замість довідки про невідповідність податковому органу може бути поданий комерційний акт, який складений відповідно до міжнародних договорів. Невідповідність фактичних вагових характеристик товару відомостям, зазначеним у товаросупровідних документах, що стосуються особливостей транспортування, зберігання, специфіки окремих товарів, допускається в межах норм природного убутку та норм списання втрати таких товарів відповідно до законодавства України.

Згідно з рішенням Верховної Ради України, загальний час перевірки осіб, транспортних засобів і вантажів не має перевищувати час стоянки

транспортних засобів у пунктах пропуску, передбачений розкладом або графіком руху. Тривалість видів перевірок на постах контролю, як правило, не повинна перевищувати граничних нормативів часу контролю посадовими особами органів контролю, які виконують свої функції на постах контролю.

Нормативи тривалості митного оформлення в залежності від виду транспорту

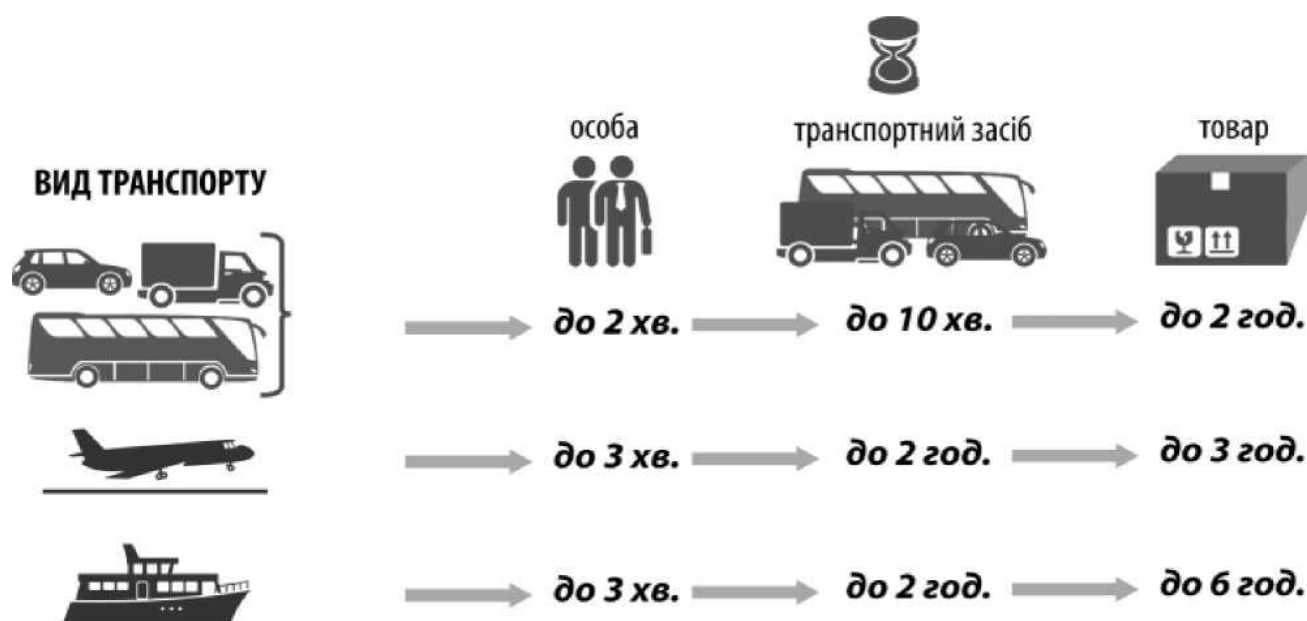

Рис. 1.4. Часові нормативи митного контролю осіб, транспортних засобів і товарів

«Місцем здійснення митного контролю завжди є зона митного контролю. Згідно МК України зоною митного контролю є місце, визначене митними органами в пунктах пропуску через державний кордон України або в інших місцях митної території України, в межах якого митні органи здійснюють митні формальності»[22].

Створення зон митного контролю в пунктах пропуску через державний кордон України потребує обов'язкового погодження залежно від виду транспорту (автомобільний, залізничний, морський, повітряний

або річковий) з уповноваженим органом України, охорони державного кордону, управлінням морськими та річковими портами, аеропортами та вокзалами.

Як правило, у міжнародних пунктах пропуску через державний кордон України постійно діють зони митного контролю згідно з оперативним цілодобовим режимом. Однак, такі зони можуть бути створені тимчасово.

Отже, «відповідно до Порядку створення зон митного контролю можуть створюватися тимчасові зони митного контролю (нас цікавлять лише зони, пов'язані з переміщенням транспорту через державний кордон України):

- на повітряних суднах, на стоянках повітряних суден, у приміщеннях митного контролю та в інших зонах аеропортів і аеродромів, розташованих у пунктах пропуску через державний кордон повітряного сполучення;

- у вагонах пасажирських поїздів закордонного сполучення, на перонах вокзалів, на територіях залізничних станцій, що розташовані в межах пунктів пропуску через державний кордон для залізничного сполучення;

- на суднах закордонного плавання, на причалах та інших територіях морських і річкових портів, що розташовані в межах пунктів пропуску через державний кордон для морського та річкового сполучення;

- у місцях стоянки для транспортних засобів, які не пропущені, в межах пунктів пропуску через державний кордон для автомобільного сполучення»[39].

Митне оформлення товарів складається з наступних митних формальностей:

- попереднє повідомлення (тільки у разі імпорту товарів);
- тимчасове зберігання (за бажанням);
- декларація;

- прийняття митної декларації;
- оформлення митної декларації;
- завершення митного оформлення.

У разі декларування в порядку, передбаченому для громадян, здійснюються такі митні формальності:

- декларація, за якою вчиняються дії щодо отримання товаросупровідних документів, товаросупровідних документів;
- заповнити митну декларацію для письмового декларування товарів, що переміщуються громадянами через митний кордон України для особистого споживання, не пов'язаних із провадженням господарської діяльності, та пред'явлення їх митниці;
- оформити митну декларацію, щодо якої проводяться дії щодо: перевірки поданих документів; приймати рішення про оподаткування товарів митними платежами; стягнення митних платежів; проставлення працівником митниці штампа з особистим номером.

Висновки до розділу 1

Встановлено відсутність однакового тлумачення та смислового навантаження поняття «митна процедура» як у міжнародних актах, так і в національному законодавстві митних союзів.

Доведено, що найбільш використовуваними формами митного контролю транспортних засобів комерційного призначення є:

- перевірка документів та відомостей, що подаються митним органам під час переміщення через митний кордон України транспортних засобів комерційного призначення;
- техогляд та переогляд комерційного транспорту;
- ідентифікація комерційного транспорту;
- облік транспортних засобів, що перетинають митний кордон України.

Товари, що переміщуються через митний кордон України різними видами транспорту, найпоширенішими формами митного контролю є:

- попередня перевірка документів;
- перевірка документів та відомостей, що надаються митниці при переміщенні товарів через кордони України;
- ідентифікація товарів;
- огляд вантажу, ручної поклажі, багажу.

Що стосується перетинання громадянами митного кордону України різними видами транспорту, то найпоширенішими формами митного контролю є:

- Особистий огляд громадян;
- Усне опитування громадян.

Встановлено, що незалежно від об'єкта митного контролю посадовими особами митних органів використовується митне спостереження, яке може здійснюватися без застосування технічних засобів та із застосуванням технічних засобів.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ

2.1. Особливості митного контролю товарів, що переміщуються через митний кордон України

Європейська інтеграція – це складний і суперечливий соціально-економічний процес, спрямований на налагодження тісної взаємодії між європейськими державами, що зачіпає як комерційні інтереси, так і пересічних громадян, які перетинають митні кордони та переміщують товари та транспортні засоби з однієї країни в іншу.

Водночас, порядок здійснення митного контролю за зовнішньоекономічними операціями підприємств і підприємців суб'єктів ЗЕД часто є предметом наукових досліджень, але порядок митного контролю готівки, товарів, транспортних засобів та інших матеріальних цінностей через митний кордон громадянами залишаються поза увагою.

На даний час проводяться наукові дослідження в напрямку удосконалення порядку митного контролю за переміщенням особистих речей і товарів під час перетинання громадянами митного кордону та визначення напрямів удосконалення окремих пунктів МКУ та інших Положення є дуже важливими документами, що регулюють цей процес, а також адаптація українського законодавства до вимог митного законодавства ЄС.

Запровадження безвізового режиму перетину кордонів з країнами ЄС стало важливим пусковим механізмом, який загострив проблему вдосконалення процедур митного контролю під час переміщення через кордон товарів, транспортних засобів та речей громадян через збільшення кількості туристів.

Відповідно до чинного закону до всіх громадян під час переміщення товарів через митний кордон і в'їзд на митну територію поширюються особливі правові процедури, а також правила і процедури, встановлені

державою щодо цього порядку, передбачена обов'язковість їх дотримання. Не застосування окремих або всіх видів митного контролю окремих товарів або предметів, що не підлягають контролю, під час пропуску громадян через зону митного контролю не означає, що такі громадяни не зобов'язані дотримуватись встановлених у державі митних правил.

Митний контроль товарів, що переміщуються через державний кордон громадянами, здійснюється посадовими особами митних органів, які мають право застосовувати ту форму митного контролю, яка найбільше відповідає конкретним вимогам заходів контролю.

Згідно з МКУ, «громадяни можуть переміщувати через кордони України всі товари, крім товарів, заборонених до ввезення в Україну та вивезення з України», а також тих, щодо яких законодавством України встановлено обмеження щодо сфери іноземних товарів. господарської діяльності. Крім того, громадяни мають право пересилати товари у міжнародних поштових та експрес-відправленнях у порядку, встановленому МКУ, за винятком товарів, заборонених до такого пересилання. Обмеження щодо вартості та обсягу товарів, а також перелік товарів, пересилання яких заборонено в міжнародних поштових та експрес-відправленнях, встановлюється МКУ та іншими законами України»[21, ст.365].

Також у МКУ перераховано умови вивезення (пересилання) громадянами товарів за межі митної території України та порядок декларування товарів, загальна фактурна вартість яких не перевищує або перевищує еквівалент 10000 євро[21, ст. 371].

Реалізуючи державну політику щодо популяризації правових знань, виховання правової свідомості та законослухняних громадян, митні органи зобов'язані надавати громадянам необхідну інформацію про порядок переміщення товарів, речей і транспортних засобів. Особливо це стосується випадків зміни громадянами постійного місця проживання.

Позитивним аспектом положень чинного МКУ є те, що він узагальнює та впорядковує норми та положення, які раніше містилися в різних законах і

статутах. Крім того, є суттєві зміни у змісті МКУ, які торкнулися, зокрема, правил митного контролю та митного оформлення товарів, які ввозяться громадянами на митну територію України, а також порядку їх оподаткування.

Тому, з одного боку, було збільшено максимальну вартість неоподатковуваних товарів, а з іншого – зменшено їх максимальну вагу. Крім того, встановлено ліміт щоденного перетину громадянином кордону України, якщо раніше ця норма не встановлювалася, то тепер у разі перетину громадянином митного кордону України частіше одного разу протягом доби він покладається зобов'язаний здійснити письмове декларування товару. Таке нововведення створено, щоб не допустити розвитку «човникового» бізнесу.

«У МКУ запроваджено певні нововведення для громадян, які матимуть право ввозити на митну територію України товари без письмового декларування та оподаткування на загальну суму, що суттєво збільшена. Так, вартість товарів, що переміщуються у несупроводжуваному багажі міжнародних поштових та експрес-відправлень збільшено до 150 євро. Збільшено поріг вартості товарів вагою до 50 кг у ручній поклажі та супроводжуваному багажі, що ввозиться:

а) повітряним транспортом у 5 разів - з 200 до 1000 євро;

б) іншими, ніж повітряним транспортом у 2,5 рази - з 200 до 500 євро»[22].

«Наразі набули чинності нові правила безмитного ввезення товарів на митну територію України громадянами у ручній поклажі та у супроводжуваному багажі. Так, законодавчо встановлено, що з 1 січня 2018 року операції пов'язані з ввезенням на митну територію України у ручній поклажі та у супроводжуваному багажі товарів (за виключенням підакцизних товарів та особистих речей), сумарна фактурна вартість яких не перевищує еквівалент 500 євро та сумарна вага яких не перевищує 50 кг, через державний кордон України громадянином, який був відсутнім в

Україні більше ніж 24 години та який в'їжджає в Україну не частіше 1 разу упродовж 72 годин не є об'єктом оподаткування податком на додану вартість.

А також визначено, що не підлягають оподаткуванню операції з ввезення на митну територію України у ручній поклажі та/або у супроводжуваному багажі товарів (крім підакцизних товарів та особистих речей), сумарна фактурна вартість яких не перевищує еквівалент 500 євро та сумарна вага яких не перевищує 50 кг, через державний кордон України особою, яка була відсутня в Україні менше ніж 24 години або яка в'їжджає в Україну частіше одного разу упродовж 72 годин»[22].

«У випадках увезення товарів вагою більшою від 50 кг або ж сумарна вартість якого більше 500 євро, базою оподаткування є частина фактурної вартості таких товарів, що перевищує еквівалент 500 євро, з урахуванням мита, що підлягає сплаті. Також, ст.374 урегулює розмір ставки ввізного мита та ПДВ, на товари, що ввозяться громадянами у ручній поклажі та у супроводжуваному багажі, у несупроводжуваному багажі, у міжнародних поштових та експрес-відправленнях сумарна фактурна вартість та загальна вага яких: а) від 1000 (500 та 150) євро до 10000 євро та вагою, що перевищує 50 кг, б) перевищує еквівалент 10000 євро»[22].

Також, «у чинному МКУ зазначаються кількісні та якісні характеристики обмежувальних показників товарів, які ввозяться на митну територію України громадянами, різного віку. Так, відповідно до ст. 376 МКУ окремі правила обмежень не поширюються на повнолітніх громадян, яким уже виповнилося 18 років і які можуть перевозити горілку та тютюнові вироби».

Усі громадяни України старші 18 років «...Алкогільні напої та тютюнові вироби можуть ввозитися на митну територію України в багажі або супутньому багажі в таких кількостях на одну особу» без сплати митних платежів та без письмового декларування:

- 200 сигарет, 50 сигар або 250 грамів тютюну, або набір цих виробів загальною вагою 250 грамів або менше.

- 5 літрів пива, 2 літри вина, 1 літр міцних напоїв (з вмістом алкоголю більше 22%)».

Не звільняються від сплати митних зборів алкогольні та тютюнові товари незалежно від їх кількості, якщо особа, яка ввозить їх на митну територію України, була відсутня в Україні менше доби.

Статтею 378 МКУ введено обмеження на імпорт товарів, що класифікуються за групами 1-24 УКТ ЗЕД, встановлено, що «харчові продукти вагою до 10 кг в упаковці виробника, що надходять на адресу громадян у міжнародних поштових або експрес-відправленнях; харчові продукти для власного споживання на суму, яка не перевищує еквівалент 200 євро, що ввозяться в порядку та обсягах, визначених Кабінетом Міністрів України; не підлягають переміщенню на митну територію України в несупроводжуваному багажі продукти харчування без упаковки виробника» [21, ст.378].

Таблиця 2.1

**Обмеження та заборони при ввезенні товарів на територію ЄС
громадянами інших країн**

Назва товару некомерційного характеру	Пункти пропуску (неавіаційні та морські)	Авіаційні та морські пункти пропуску
Сигарети	40 шт.	200 шт.
Сигарили	20 шт.	100 шт.
Сигари	10 шт.	50 шт.
Тютюн для куріння	50 гр	250 гр
Тютюнові вироби або комбінація цих товарів у межах допустимих норм		
Рідини з вмістом алкоголю понад 22 % або неденатурований алкоголь з вмістом 80 % або більше	1 л	1 л
Рідини з містом алкоголю до 22 %	2 л	2 л

Алкольні вироби чи комбiнацiя цих товарiв у межах допустимих норм		
Тихе вино (нешипучi напої)	4 л	4 л
Пиво	16 л	16 л
Парфуми i туалетна вода	без обмежень щодо кiлькостi, однак в межах норм щодо вартостi дозволених до ввезення товарiв	
Мiнеральнi оливи	заводська ємкiсть (канiстра) + 10 л у переноснiй канiстрi	-
Загальна вартiсть товару, дозволеного до ввезення, на особу	300 євро	430 євро
Кава	150 євро	150 євро

Крiм того, нововведенням чинного МКУ стало запровадження певних спрощень для здiйснення митного контролю товарiв i транспортних засобiв, якi громадяни перемiщують через митний кордон України та здiйснення митних процедур за двома коридорами: «зеленим» та «червоним».

Як обрати?

ЗЕЛЕНИЙ КОРИДОР: перемiщення товарiв без заповнення митної декларацiї

ОСОБИСТІ РЕЧІ

Два мобiльних телефонi / одна відеокамера / один фотоапарат / два переносних персональних комп'ютера / спортивне спорядження / особисті прикраси, якi були у користуванні / одяг, взуття, призначені виключно власного користування / 500 мл туалетної води та або 100 мл парфумiв / iншi речi для особистого користування.

ТОВАРИ

Загальна вартiсть яких не перевищує 1000 Євро для авiацiйних та 500 Євро/50 кг для iнших пунктив пропуску.

ГОТІВКОВА ВАЛЮТА

У сумi, яка еквiвалентi не перевищує 10000 Євро.

АЛКОГОЛЬНІ НАПОЇ ТА ТЮТЮНОВІ ВИРОБИ

Лише для громадян, якi досягли 18-рiчного вiку.

ПРОДУКТИ ХАРЧУВАННЯ

Для власного споживання на суму, яка не перевищує 200 Євро.
В упаковці виробника (призначеній для роздрiбної торгiвлi) - 1 упаковка або загальною масою не бiльше, нiж 2 кг кожного найменування, без упаковки - до 2 кг кожного найменування.
Неподiльний продукт, готовий до безпосереднього вживання - 1 шт. кожного найменування

ЛІКАРСЬКІ ЗАСОБИ

У кiлькостi, що не перевищує 5 упаковок кожного найменування за одну особу (крiм тих, що мiстять наркотичнi чи психотропнi речовини) або що не перевищує зазначену в рецептi (наданому в особi), виданому на iм'я цiєї особи та засвідченому печаткою лiкарю та або закладу охорони здоров'я.

Рис. 2.1. Здiйснення митних процедур «зеленим коридором»

Згідно п. 1 ст. 366 двоканальна система - спрощена система митного контролю, яка дозволяє громадянам здійснювати декларування шляхом вибору одного з двох шляхів пропуску (проїзду транспортних засобів особистого користування) через митний кордон України. [21, ст. 366].

На ввезення нових мобільних телефонів необхідний дозвіл Укрчастотнагляду. (Два телефони провозити можна, але громадяни часто везуть два свої і ще два-три – в подарунок. За вартістю вони можуть і не перевищувати ліміт, проте громадянин мимоволі стає порушником митних правил).

ЧЕРВОНИЙ КОРИДОР: переміщення товарів за умови обов'язкового письмового декларування та дозвільних документів на переміщення

ТОВАРИ: ❖ на пропуск яких потрібні дозвільні документи; ❖ культурні цінності; ❖ цінні папери, банківські метали; ❖ лікарські засоби із вмістом наркотичних, психотропних речовин або прекурсорів; ❖ інші, визначені законами України.	ТОВАРИ: загальна вартість яких перевищує 1 000 Євро для авіаційних та 500 Євро 50 кг для інших пунктів пропуску та ввозяться частіше одного разу протягом однієї доби, а також загальна вартість яких перевищує зазначені суми.
ДОМАШНІ ТВАРИНИ: за наявності оригіналів міжнародних ветеринарних сертифікатів країн, з яких походять ці тварини	ГОТІВКОВУ ВАЛЮТУ: готівкову валюту України або іноземну валюту у сумі, яка в еквіваленті перевищує 10 000 Євро на одну особу.

Рис. 2.2. Здійснення митних процедур «червоним коридором»

При перевезенні громадян повітряним транспортом необхідно враховувати вимоги Митного кодексу України, де міститься перелік заборонених предметів на борту повітряного судна пасажирів у зареєстрованому багажі та речах, що знаходяться у пасажира таких товарів:

- «вибухові речовини;
- засоби підриву та начинені ними предмети;
- стиснуті та зріджені гази;
- легкозаймисті рідини;
- легкозаймисті тверді речовини;
- окислювачі та органічний пероксид;
- токсичні речовини;
- радіоактивні матеріали;
- їдкі та корозійні речовини;

- отруйні речовини» [21, ст.196].

На відміну від Митного кодексу України, у Митному кодексі Європейського Союзу чітко вказано, що вони не обкладаються митними зборами, але мають бути пред'явлені митному органу під час перетину митного кордону «товари некомерційного характеру, що ввозяться подорожуючими з третіх країн, якщо вони призначені для особистого вжитку або споживання у домашніх господарствах, або призначені як подарунок, а також характер і кількість продуктів, які не викликають підозри, що вони ввезені для комерційних цілей і їх ввезення здійснюється не на постійній основі»[20].

Ставка мита в країнах ЄС застосовується за умови, що внутрішня вартість імпортованих товарів не перевищує 700 євро за партію товару або за одну особу, і поширюється на тютюн і тютюнові вироби, що перевозяться поштою. Звертаємо увагу, що ця ставка мита не поширюється на товари, включені до переліку товарів, що перевозяться без сплати мита. У випадках, коли вартість некомерційних товарів перевищує 700 євро, до таких товарів застосовуватиметься той самий порядок, що й для ввезення комерційних товарів.

Таблиця 2.2

Обмеження вартості товарів, які переміщуються в особистому багажі з території третіх країн до ЄС

Сума обмеження, євро	Норма розповсюджується на:
300	1 дорослу особу (крім авіаційного транспорту)
430	1 дорослу особу (авіаційний транспорт)
150	1 особу у віці до 15 років незалежно від виду транспортних засобів

Відповідно до митного законодавства ЄС невеликі партії товарів, імпортованих із третіх країн, звільняються від ввізного мита. Однак, це не стосується алкогольних напоїв, парфумерії, туалетної води, тютюну та

тютюнових виробів. Поставки таких товарів звільняються від оподаткування митом, якщо вартість таких товарів не перевищує 150 євро, а якщо вартість товарів не перевищує 22 євро, вони також звільняються від оподаткування ПДВ.

Якщо при в'їзді на митну територію ЄС суб'єкти ЗЕД перевозять товари, не звільнені від сплати мита, ПДВ та акцизного податку, та ввозять їх на митну територію ЄС, вони повинні повідомити митному органу та подати відповідну митну декларацію. Важливо зазначити, що відповідно до митного законодавства ЄС, для громадян ЄС встановлені окремі правила перетину кордонів держав-членів ЄС.

Підсумовуючи викладене, можна констатувати, що у разі переміщення через митний кордон та пропуску в зону митного контролю громадяни перебувають під особливим митним режимом, який передбачає дотримання правил і порядку, встановлених законодавством України та митним законодавством сусідніх країн і визначають порядок переміщення предметів через митний кордон.

Важливо зазначити, що нині митне законодавство України в частині кількісних обмежень і заборон щодо безмитного переміщення громадянами товарів через митний кордон країни в цілому відповідає положенням і нормам митного законодавства країни ЄС. Тому, слід зазначити, що існують також окремі відмінності в оподаткуванні товарів, які ввозяться в нашу країну понад встановлені ліміти.

Проте, для активізації туристичної діяльності та розвитку «шопінг-туризму» Україна на правильному шляху наближення ставок мита та ПДВ до тих, що діють у країнах ЄС. При реалізації політики лібералізації цих тарифів необхідно враховувати інтереси не лише турфірм, а й вітчизняних виробників.

2.2. Вплив автоматизації митних процедур на ефективність митного контролю зовнішньоекономічної діяльності

Удосконалення механізму співпраці з урахуванням стратегічного шляху України до поглиблення інтеграції з Європейським Союзом, що означає входження України до європейського політико-економічного та правового простору України зі Співтовариствами Європейського Союзу та реалізацію Партнерства, та Угоди про співпрацю, підписаної між Україною та Європейським Союзом, а також з метою забезпечення національного продукту на зовнішні ринки, також стабільного та прогнозованого розвитку української економіки.

На основі іноземних інвестицій та запровадження режиму максимального сприяння у сфері зовнішньої торгівлі з країнами-членами СОТ Держмитслужбою України у 2005 році розроблено Концепцію створення, впровадження та розвитку системи аналізу та управління ризиками (далі - АСАУР). Метою цієї концепції стало підвищення ефективності діяльності митних органів шляхом створення умов для цілеспрямованого контролю, особливо у випадках підвищеного ризику, з використанням ресурсів митної служби України.

«Цей курс знайшов продовження й закріплено у чинному МКУ, в якому визначено, що при справлянні митної справи необхідно керуватися принципом вибіркової й обмежуватися формами митного контролю, достатніми для забезпечення гарантій дотримання законодавства України у сфері ЗЕД. Починаючи з 2012 року, відповідно до вимог МКУ, при визначенні форм митного контролю необхідно обов'язково використовувати Систему управління ризиками (далі СУР) та автоматизовану систему аналізу та управління ризиками (далі - АСАУР)»[22].

Позитивні результати застосування АСАУР підтверджують досвід митних органів іноземних держав щодо використання сучасних інформаційних технологій та вимагають від митної служби України

суттєвих змін в адміністративних та митних правилах і процедурах, а також залежно від цих змін, стратегії управління митницею визначаються на основі системи оцінки ризиків.

«Основи та принципи митного контролю, які передбачають використання АСАУР, закріплені в Міжнародній конвенції зі спрощення гармонізації митних процедур Всесвітньої митної організації (Кіотська конвенція у редакції 1999 року), підписантом якої Україна є з 2011 року, зокрема:

- митний контроль обмежується мінімумом митних процедур, необхідних для забезпечення додержання митного законодавства;
- при виборі форм митного контролю використовується система керування ризиками;
- фіскальна служба застосовує метод аналізу ризиків для визначення осіб і товарів, включаючи транспортні засоби, що підлягають митному контролю, та обсяги сукупності заходів такого контролю;
- митна служба використовує стратегію, що базується на системі заходів оцінки ймовірності недодержання законодавства»[25].

Практичне застосування АСАУР дозволить оптимально використовувати ресурси митниці без зниження ефективності митного контролю та звільнити більшість суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності від зайвого контролю. Процедури, засновані на ризик-менеджменті, дозволять контролювати вільний рух основних потоків товарів через кордони України.

Для вдосконалення митного регулювання та управління в Україні необхідно реформувати Державну митну службу України на основі співпраці та злагодженої роботи органів виконавчої та законодавчої влади, що призведе до єдиної концепції митної справи, сформуванню бачення, розроблення та забезпечення чіткої та своєчасної реалізації його положень. Реалізація ефективних реформ наразі неможлива без використання новітніх інформаційних технологій, максимальної цифровізації

митних процедур в автоматизованому режимі.

У сучасну цифрову епоху митні органи в усьому світі реалізують проекти, спрямовані на автоматизацію процесів обробки та запровадження електронного документообігу, що значно пришвидшує трафік та спрощує його управління, що зменшує вплив «людського фактору» та зменшує податкові пільги та можливість корупції.

Зараз розробляються методики митного оформлення за принципом «дистанційного декларування», яке в основному здійснюється в країнах ЄС за механізмом «централізованого митного оформлення». Перевірка достовірності даних, заявлених декларантом під час митного оформлення, здійснюється на основі застосування ризик-орієнтованих методів митного оформлення, після проведення аудиту після передачі товарів у вільний обіг.

У сучасному світі ІТ-технології є важливою основою для розвитку автоматизації митної сфери та виключення негативного фактору, який представляє можливість митника впливати на результати формування митних платежів та здійснення митного оформлення, тому їх імплементація вкрай необхідна для України, яка, на жаль, значно відстає в цьому питанні порівняно з країнами-сусідами, не лише розвиненими країнами ЄС, а й сусідньою Молдовою.

Автоматизація митних процедур буде ефективнішою, якщо її здійснювати на кожному етапі митного оформлення вимагає доопрацювання програмного забезпечення та перегляду всіх бізнес-процесів. Це забезпечить розвиток інформаційних технологій і дасть можливість автоматизувати процедури митного оформлення.

Досить ефективною частиною цих прийомів є запровадження попередніх декларацій, за допомогою яких здійснюється аналіз ризиків і приймаються рішення щодо виду та форми митного контролю та можливості пропуску вантажу в країну.

У багатьох країнах світу набуває популярності технологія митного

оформлення, заснована на принципі «віддаленого декларування», коли товари фізично знаходяться в одному місці, а митні митники проходять в іншому місці. ЄС тазиває таку технологію «централізоване розмитнення».

Дана технологія дозволяє одночасно отримати численні переваги:

- зменшення фізичного контакту компаній та державних органів мінімізує ризики корупції;
- автоматизація реєстрації дасть зручність декларування для бізнесу;
- сформує краще бачення діяльності компанії з точки зору наглядового органу.

Пріоритетними напрямками автоматизації митних процедур є:

1. Запровадження можливості автоматичного оформлення митної декларації, завершення митного оформлення та випуску товарів в автоматичному режимі;
2. Внесення декларантом змін до митних декларацій через механізм електронного декларування;
3. Отримання всіх видів митних документів в електронному форматі.

У сучасному глобалізованому світі кожна країна зберігає за собою право створювати власну систему контролю за правильністю визначення тарифної вартості товарів. Водночас загальноновизнано, що впровадження автоматизованих систем дозволяє автоматично виявляти небезпечні митні декларації за встановленими стандартами та показниками.

За словами Андрія Войцещука, «Україна постійно вдосконалює профілі, які використовуються в системі ASAIR «якісного виконання митними органами форм митного контролю та ефективної протидії порушенням митного законодавства, забезпечення повноти оподаткування товарів, що ввозяться на митну територію України. Також цей процес проводиться з метою встановлення відповідності підходів у профілюванні ризиків нормам митного законодавства країн ЄС, міжнародним конвенціям»[9].

Застосування стандартів, індикаторів та профілів ASAIR забезпечить

ефективне виконання митними органами контрольно-захисних функцій на основі більш точної ідентифікації товарів, що переміщуються через кордони України. Отже, використання технології ASАUR наближає митне законодавство України до норм міжнародного права та сприяє прискоренню зовнішньоторговельного обороту України.

Коли під час оформлення товарів активується профіль ризику, це вказує на наявність певних помилок у митній декларації, що дозволяє посадовим особам митниці проводити додаткові форми митного контролю для уточнення суми мита та мита, що підлягає сплаті. Крім того, зусилля з покращення профілів ризику та широке використання ASАUR дозволили суттєво зупинити явище «сірого» імпорту.

Одним із найефективніших підходів у напрямку автоматизації митних процедур є реалізація принципу «єдиного вікна», який дозволяє компаніям одноразово подавати документи в одному місці в процесі митного контролю для отримання всіх дозвільних документів, необхідних для повноваження уряду. Застосування «єдиного вікна» є загальновизнаною практикою для сприяння міжнародній торгівлі. В Україні у вересні 2016 року запрацювали перші елементи «Єдиного вікна» (розроблена електронна система обміну інформацією між декларантами, митними та державними органами, які здійснюють санітарний, ветеринарний, фітосанітарний, екологічний та радіологічний контроль товарів, що переміщуються за кордон).

Сама ідея функціонування «Єдиного вікна» цілком позитивна, очікувана та потрібна. Проте впровадженню відповідної процедури має передувати всебічна та принципова перевірка чинного законодавства в усіх напрямках. Це необхідно для створення чіткого та зрозумілого регулювання всіх процесів, їх максимального спрощення та переходу до ризик-орієнтованого підходу до ефективного митного контролю.

Прозорість, передбачуваність та зрозумілість митних операцій, які забезпечуються впровадженням масштабної АСАУР, мають принципове

значення для подальшого економічного розвитку України. Водночас удосконалення митних процедур на основі автоматизації є дуже важливим не лише для суб'єктів ЗЕД, а й для звичайних громадян, які перетинають митний кордон і також підлягають митному контролю.

2.3. Митні формальності, пов'язані з переміщенням через митний кордон України товарів різними видами транспорту

Інтеграція України у світовий економічний простір потребує подальшого приведення вітчизняного законодавства до загальноприйнятих у міжнародній практиці норм, правил і стандартів. Насамперед, це стосується операцій, які здійснюються при переміщеннях товарів, транспортних засобів різними видами транспорту через митний кордон України. Організація транспорту у міжнародному сполученні, показником якого є вантажопасажирський рух, безпосередньо впливає на економічний розвиток України.

Водний транспорт є одним із найдешевших, а екологічне навантаження на природні комплекси найменше. Перевезення вантажів і пасажирів здійснюються також морським транспортом, на який припадає 9% загального обсягу вантажообігу України. Для перевезення пасажирів і вантажів використовуються природні водні шляхи.

Усі дії посадових осіб митного органу під час здійснення митного контролю та митного оформлення водних транспортних засобів і товарів, що переміщуються через митний кордон України, визначаються типовою технологічною схемою здійснення контрольного митного оформлення транспортних засобів, призначених для водних перевезень транспорту України, які перевозяться ними в пункти пропуску через державний кордон, а також порядок здійснення митних процедур у морському та річковому транспорті.

Митний контроль судна іноземного плавання після прибуття складається з наступних митних формальностей:

а) повідомлення про прибуття судна (подання заяви на здійснення митного контролю судна або на вільний обіг; реєстрація поданої заяви);

б) аналіз отриманої інформації та формування митного замовлення (повідомлення старшого зміни про надходження заяви; перевірка попередньої інформації; формування складу митного замовлення та визначення завдання; резервування номера зобов'язання здійснити реімпорт (реекспорт) судна; перевірити оперативну інформацію, вказівки; узгодити час прибуття судна);

в) митний огляд судна (прибуття групи митниці на борт судна; встановлення контакту з митницею; встановлюють порядок взаємодії з представниками інших органів контролю; координація та розподіл членів екіпажу щодо огляду судна; безпосередній огляд судна; накладення митних гарантій).

Під час митного контролю товарів, що перебувають за межами митної території України, здійснюються такі митні формальності:

а) перевірка товару;

б) завантажити товар на судно (подати наряд на навантаження до митниці; перевірити відповідність даних, зазначених у нарядах на навантаження; накласти особисту митну гарантію; безпосередньо завантажити товар на судно; пред'явити пакет документів на митницю; перевірити пред'явлення документів внесення особистих митних гарантій внесення інформації у функціональну форму).

При каботажному переміщенні судна виконуються такі митні формальності:

а) завантаження судна (пред'явлення власником вантажу або уповноваженою ним особою митниці наряду на навантаження; оформлення митного дозволу на завантаження; завантаження товару на судно);

б) документальне оформлення судна, призначеного для утилізації (подання капітаном судна або експедитором документів до митниці; складання загальної декларації на утилізацію судна; повідомлення митниці

призначення про розпорядження судном; повідомити орган охорони державного кордону про розпорядження судном);

в) документальне оформлення судна після прибуття (подання до митниці документів для призначення капітана судна; оформлення загальної декларації про прибуття судна; повідомлення митниці відправлення про прибуття судна);

г) розвантаження товару (оформлення митного оформлення на розвантаження; розвантаження товару в місці призначення).

Повітряний транспорт є одним із найновіших видів зв'язку, головною перевагою якого є швидка доставка пасажирів і екстрених вантажів на великі відстані та у важкодоступні райони. Але є й інший «бік медалі»: досить високі транспортні витрати, залежність від природних умов.

«Порядок здійснення міжнародних повітряних перевезень регламентується як міжнародними нормативними актами, так і національними. До міжнародних нормативних актів у досліджуваній сфері необхідно віднести, в першу чергу, Чиказьку конвенцію про міжнародну цивільну авіацію від 1944 р., яка встановила основні принципи роботи міжнародної авіації, зокрема, правила польотів над територією країни – учасниці, принцип національної належності повітряного судна, полегшення міжнародних польотів, спрощення формальностей, міжнародні стандарти та рекомендовану практику. Крім того, ця Конвенція встановила, що регулярне здійснення повітряних перевезень в іншу країну неможливе без спеціального дозволу тієї країни. Завдяки укладенню Чиказької конвенції, склалася практика укладання двосторонніх угод про контроль за повітряними перевезеннями» [25].

Таблиця 2.3

Характеристика статей Конвенції про міжнародну цивільну авіацію 1944 року, що врегульовують питання обміну попередньої інформацією про пасажирів

Стаття	Назва статті	Зміст статті
13	Правила про в'їзд і випуск	Закони та правила Договірної Держави, що стосуються допуску на її територію або вильоту з її території пасажирів, екіпажу чи вантажу повітряного судна, такі як правила, що стосуються в'їзду, виїзду, імміграції, паспортного та митного контролю та карантину, повинні дотримуватися Договірна держава Договірна держава. пасажирів і екіпажу або від їх імені, а також щодо вантажу під час прибуття, відправлення або під час перебування на території цієї держави.
22	Спрощення формальностей	Кожна Договірна Держава зобов'язується шляхом видання спеціальних правил або іншим чином вживати всіх можливих заходів для полегшення та прискорення навігації повітряних суден між територіями Договірних Держав та уникнення непотрібних затримок повітряних суден, екіпажів, пасажирів і вантажу, особливо в застосуванні . законів, що стосуються імміграції, карантину, митного контролю та звільнення.
23	Митні та імміграційні процедури	Кожна Договірна держава зобов'язується, наскільки вона вважає це доцільним, встановлювати митні та імміграційні процедури, що стосуються міжнародної аеронавігації, відповідно до практики, яка час від часу може створюватися як перешкода для створення безмитних аеропортів.
37	Прийняття міжнародних стандартів і процедур	Кожна Договірна держава зобов'язується співпрацювати з метою забезпечення максимально можливого ступеня уніфікованості правил, стандартів, процедур та організації, що стосуються повітряних суден, персоналу, повітряних маршрутів і допоміжних служб у всіх питаннях, де така уніфікованість сприяє аеронавігації та її покращенню. З цієї метою Міжнародна організація цивільної авіації приймає та, у разі необхідності, періодично змінює міжнародні стандарти, рекомендовану практику та процедури, що стосуються: - системи зв'язку та засоби аеронавігації, включаючи наземну маркування; - характеристики аеропортів і місць посадки; - правила польотів і методи управління повітряним рухом; - присвоєння кваліфікації технічному та льотному персоналу; - льотна придатність ПС; - реєстрація та ідентифікація повітряних суден; - збір метеорологічної інформації та обмін нею; - бортові записи;

		- аеронавігаційні карти та діаграми; - митні та імміграційні процедури; - повітряне судно, що зазнає лиха та розслідування аварії; - та інші питання, пов'язані з безпекою, регулярністю та ефективністю аеронавігації, які можуть час від часу виникати.

Послідовність дій посадових осіб митних органів під час здійснення митного контролю перевізників та товарів, що переміщуються через кордони України, у державних пунктах контролю повітряного руху через державний кордон визначається типовою технологічною схемою здійснення, контроль повітряних транспортних засобів перевізників та вантажів, що ними перевозяться, у пунктах пропуску через державний кордон.

Залежно від напрямку переміщення через митний кордон України (імпорт, експорт, транзит) митні формальності при авіаперевезеннях суттєво відрізняються, і не всі форми митного контролю, передбачені МК України, застосовуються митницею. посадових осіб. Найпоширенішими формами митного контролю в міжнародному повітряному сполученні є перевірка документів та інформації, перевірка та переогляд вантажу, повітряних транспортних засобів, а щодо пасажирів перевірка документів та інформації, перевірка та повторний огляд ручної поклажі, багажу, особистий огляд громадян.

На рис. 2.3 наведено види митного контролю на авіаційному транспорті в Україні.

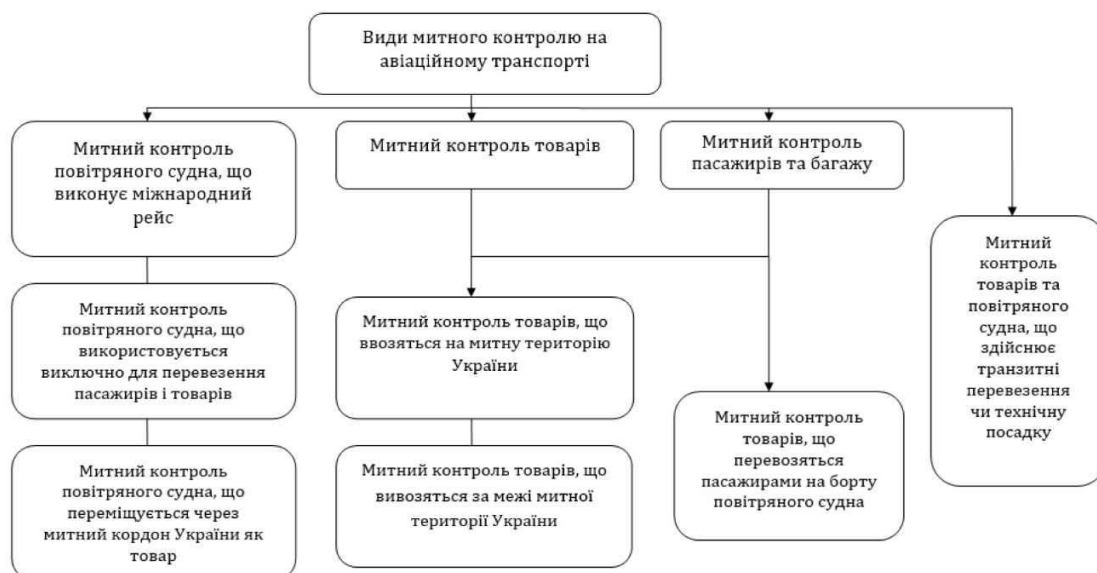

Рис. 2.3. Види митного контролю на авіаційному транспорті в Україні

Митний контроль повітряних суден та вантажів здійснюється виключно посадовими особами митних органів у формах та обсязі, визначених за результатами застосування системи управління ризиками, у тому числі з використанням інформаційних технологій, та завершується митним оформленням відповідно до вимог закон.

Митний контроль повітряного судна (при прильоті/відльоті) складається з двох митних формальностей:

а) повідомлення митників та отримання відповідних документів (подання оновленої інформації щодо конкретного рейсу; формування митної групи для огляду повітряного судна; отримання командиром повітряного судна відповідних документів (у разі відкликання ці документи можуть бути пред'явлені представником авіаперевізника);

б) перевірка повітряного судна (надання дозволу на висадку пасажирів і вивантаження вантажів із повітряного судна у разі прибуття; безпосередній огляд повітряного судна; проставлення відмітки в загальній декларації; надання дозволу на посадку пасажирів пасажирів у разі вильоту).

Під час митного контролю як при прибутті, так і при відправленні повітряного судна виконуються дві митні формальності щодо ручної поклажі та супроводжуваного багажу:

а) перевірка документів та відомостей, необхідних для митного контролю (прийняття та заповнення митної декларації; спостереження за поведінкою пасажирів; пред'явлення відповідних документів працівнику митниці; перевірка документів; усне опитування пасажирів);

б) митний огляд ручної поклажі та супроводжуваного багажу (пред'явлення предметів для митного контролю; безпосередній огляд; використання засобів технічного контролю (за бажанням); проставлення штампа з особистим номером; надання дозволу пасажирів на посадку на борт повітряного судна).

Залізничний транспорт України є однією з провідних галузей дорожньо-транспортного комплексу країни. Він забезпечує 82% вантажних перевезень та близько 50% пасажирських перевезень, які здійснюються всіма видами транспорту. Залізничний транспорт характеризується високою регулярністю роботи незалежно від погодних умов і пори року, має досить високі швидкості для доставки пасажирів, значну маневреність при використанні рухомого складу, а також має відносно низьку ціну на перевезення.

Послідовність дій посадових осіб митного органу під час здійснення митного контролю залізничних транспортних засобів у пунктах контролю залізничного сполучення через державний кордон визначається стандартами технологічної схеми здійснення митний контроль залізничних транспортних засобів перевізників і вантажів при їх переміщенні в пунктах пропуску через державний кордон.

«Крім того, в залежності від напрямку переміщення через митний кордон України (ввезення, вивезення, транзит) митні формальності на залізничному транспорті значно різняться, та і не всі форми митного контролю, які передбачені МК України, застосовують посадові особи

митниць. Найбільш поширеними формами митного контролю у міжнародному залізничному сполученні, які застосовують посадові особи митниць, є перевірка документів та відомостей, огляд та переогляд товару, залізничних транспортних засобів, а відносно пасажирів – перевірка документів та відомостей, огляд та переогляд ручної поклажі, багажу, особистий огляд громадян»[45, с. 67].

Під час ввезення залізничних транспортних засобів і товарів на митну територію України здійснюються такі митні формальності, які пов'язані з митним контролем:

а) повідомлення посадових осіб митних органів про перетинання залізничним транспортним засобом митного кордону та отримання відповідних документів (надання загальної інформації для наступного дня; надання інформації щодо конкретного міжнародного сполучення; подання митних документів);

б) опрацювати подані документи та прийняти відповідне рішення митницею (довести до відома митника подані документи; провести огляд залізничного транспортного засобу, товару; скласти відповідні акти у разі виявлення невідповідності; визначення за митного працівника митного органу виду державного контролю та форми його здійснення; перевірки та оформлення документів митним працівником; прийняття рішення);

в) митний огляд залізничних транспортних засобів, товарів.

При вивезенні за межі митної території України залізничних транспортних засобів, товарів, багажу, вантажобагажу митні формальності, пов'язані з митним контролем, практично однакові і здійснюються двічі: в митниці (станції) відправлення та в митниці призначення (прикордонна пересадочна станція). Вантажі, залізничні транспортні засоби, багаж, вантажобагаж оглядаються (переоглядаються) у митниці відправлення. У митниці призначення виконуються такі митні формальності: повідомлення митниці призначення про прибуття поїзда

міжнародного сполучення; опрацювати надані документи та прийняти відповідне рішення митником.

Під час ввезення на митну територію України багажу та товарів здійснюються такі митні формальності, пов'язані з митним контролем:

а) повідомлення посадових осіб митниці про прибуття поїзда міжнародного сполучення та отримання відповідних документів (повідомлення митниці про прибуття міжнародного поїзда); поїзд, до складу якого входять багажні вагони; візуальний огляд багажного вагона; проставлення нових розпізнавальних знаків та складання відповідних документів у разі їх невідповідності; пред'явлення документів);

б) робота з поданими документами та прийняття працівником митниці відповідного рішення (ознайомлення працівника митниці з поданими документами; перевірка та оформлення документів працівником митниці; визначення посадовою особою виду державного контролю та форми, його реалізації; процесу прийняття рішень);

в) огляд (переогляд) багажу, вантажобагажу.

Автомобільний транспорт є найбільш маневреним і ефективним видом транспорту для перевезення вантажів невеликими партіями на невеликі відстані і забезпечує функціонування і територіальну організацію всіх галузей народного господарства.

Послідовність дій посадових осіб митних органів під час здійснення митного контролю транспортних засобів і товарів, що переміщуються через кордон України, у автомобільних пунктах пропуску через державний кордон визначається типовою технологічною схемою митного контролю, автотранспортних засобів, перевізників та вантажів, що ними переміщуються, у пунктах пропуску через державний кордон.

У всіх автомобільних пунктах пропуску через державний кордон України, виділяються окремі смуги для автобусів, легкових і вантажних автомобілів з урахуванням існуючої інфраструктури. Переміщення та митний контроль транспортних засобів та товарів здійснюється за

двоканальною системою: смуга руху, позначена символами зеленого кольору («зелений коридор»), та смуга руху, позначена символами червоного кольору («червоний коридор»).

Кожна смуга руху повинна бути позначена відповідною дорожньою розміткою, дорожньою розміткою та інформаційними покажчиками, а також технічними пристроями для поділу руху на напрямки та смуги. На відміну від інших видів транспорту, при перетині митного кордону України двоканальною системою має бути лише автомобільний транспорт.

Під час в'їзду на митну територію України автобусів, які здійснюють міжнародні перевезення пасажирів, через смугу руху «зеленого коридору» здійснюються такі митні формальності та дії: а) декларування автобуса (подання документів про національну реєстрацію водій автобуса; внесення даних до відповідних реєстрів реєстрації транспортних засобів); б) сплата єдиного внеску (розрахунок єдиного внеску; сплата єдиного внеску; видача квитанції МД-1).

Під час в'їзду на митну територію України автобусів, які здійснюють міжнародні перевезення пасажирів, через смугу руху «червоного коридору» виконуються такі митні формальності:

а) декларування автобуса (подання водієм автобуса документів про національну реєстрацію; внесення даних до відповідних реєстрів реєстрації транспортних засобів);

б) сплата єдиного внеску (розрахунок єдиного внеску; сплата єдиного внеску; видача квитанції МД-1);

в) декларування ручної поклажі та багажу пасажирів автобуса (попередній усний опитування пасажирів; прийом та складання митних декларацій; подання митної декларації);

г) оформлення митної декларації (перевірка поданих документів; рішення про оподаткування товарів митними платежами та їх стягнення; проставлення посадовою особою митниці штампа з особистим номером);

д) митний огляд ручної поклажі та супроводжуваного багажу (пред'явлення товару до митного контролю; безпосередній огляд; використання засобів технічного контролю (за бажанням); проставлення особистої номерної печатки);

д) митний огляд автобуса (візуальний огляд автобуса; огляд автобуса складання акта огляду).

При виїзді вантажівки з товарами за межі митної території України здійснюються такі митні формальності:

- а) декларування товарів;
- б) прийняття митної декларації;
- в) оформлення митної декларації;
- г) митний контроль товарів і вантажних автомобілів;
- д) завершення митних операцій.

У митниці призначення (перетину кордону) здійснюються дві митні формальності: прикордонний контроль та інші види державного контролю.

Висновки до розділу 2

Відповідно до МКУ транспортні засоби комерційного призначення, що використовуються для перевезення пасажирів і вантажів через кордони України, підлягають митному контролю та оформленню. Усі митні формальності, що здійснюються під час митного контролю та оформлення транспортних засобів комерційного призначення, які використовуються для перевезення пасажирів та вантажів через кордони України, мають єдиний характер і не залежать від країни реєстрації та країни-власника транспортного засобу, з якої транспортний засіб прибув, або країни, до якої він спрямований, крім випадків, передбачених міжнародними договорами України, укладеними відповідно до відповідного міжнародного права та актів, у частині застосування санкцій та обмежень у торгівлі з окремими країнами.

Митні формальності передбачають виконання особою, яка переміщує товари і транспортні засоби через митний кордон певної країни, необхідних процедур, які включають, у разі необхідності, проходження ветеринарного, фітосанітарного, екологічного та іншого державного контролю, декларування та пред'явлення задекларованих товарів та транспортних засобів, здійснювати навантажувальні роботи, надавати документи та відомості, необхідні для митних цілей, виконувати інші формальності, пов'язані з митним оформленням і митним контролем. Тобто, це ті процедури, які повинен виконати власник товару або особа, яка його представляє, при переміщенні товару через митний кордон або при поміщенні його під митний контроль з інших причин.

Як зазначено в МКУ, митні формальності - це сукупність дій, які повинні бути виконані заінтересованими особами та митними органами з метою виконання вимог законодавства України про господарську діяльність державної митної справи. У зонах митного контролю, створених відповідно до МКУ, митні процедури здійснюють відповідні митні органи, якщо інше не встановлено Кодексом.

Основоположним принципом декларування товарів є те, що всі основні дані, необхідні для обчислення суми мит і податків, а також для виконання митних формальностей, подаються безпосередньо особою, яка переміщує товари через митний кордон України, або митним брокером.

РОЗДІЛ 3. ОРІЄНТИРИ УДОСКОНАЛЕННЯ МИТНИХ ФОРМАЛЬНОСТЕЙ СУБ'ЄКТАМИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРИ ПЕРЕТИНІ МИТНОГО КОРДОНУ УКРАЇНИ

3.1. Перспективи розвитку автоматизації митного контролю України в умовах поглиблення міжнародних інтеграційних процесів

Визначення стратегічного напрямку розвитку держави передбачає наявність стратегій розвитку в усіх сферах впливу державного управління на соціально-економічні процеси країни. Так, за останні два роки багато зроблено для того, щоб Україна повернулася до міжнародної спільноти, а головне, щоб інтегрувалася в митне суспільство, адже робота митниці не може бути ефективною без взаємодії з митними органами інших країн. Митниця не може існувати без такої співпраці. Крім того, боротьба з контрабандою та незаконним переміщенням товарів не може бути ефективною без залучення країни, яка знаходиться поблизу кордону, і без спільних заходів.

Сьогодні 90% офіційних перевірок здійснюється за механізмом «єдиного вікна». Наразі Держмитслужба працює над створенням єдиного державного інформаційного веб-порталу «єдиного вікна», передбаченого чинним законодавством. Аналогів цьому порталу в Україні немає. Він забезпечує надходження документів дозвільного характеру в електронному форматі від державних органів до посадових осіб митниці, які здійснюють митний контроль та оформлення. Таким чином, у частині зовнішньоекономічної діяльності скасовується необхідність пред'явлення митниці паперових копій дозвільних документів.

Електронний рахунок платника є найпопулярнішим сервісом. Електронним кабінетом користуються понад 9 мільйонів користувачів із 80 країн світу та забезпечує онлайн-взаємодію платників з контролюючими органами, дозволяє формувати та надсилати електронні документи без відвідування центрів обслуговування платників,

отримувати цілодобовий оперативний доступ до інформації з електронних обліків та систем без створення та подання індивідуальних звернень, значно економлячи час платників. і мінімізує контакти з контролюючими органами.

Важливим нововведенням стане використання електронного квитка в пунктах пропуску через державний кордон. У талон буде внесена інформація про номер і дату операції, номер автомобіля. Ця інформація буде перевірятися адміністрацією Держприкордонслужби, яка зчитує дані, введені з електронного квитка, у свою інформаційну систему, проводить аналіз ризиків, вносить мінімально необхідні для Держмитслужби дані, позначає як «перевірено» та направити його до Держмитслужби для перевірки.

Проте, автоматизація митних процедур та створення електронних сервісів для співпраці із суб'єктами ЗЕД – це лише один із напрямків діяльності митних органів. Гуманізація та спрощення режиму контролю за переміщенням громадян і товарів через кордон має передусім забезпечити збільшення товарообігу з країнами Європейського співтовариства та підвищити привабливість України як транзитної країни, а тому потребує комплексного вирішення цієї проблеми.

Тенденція до гуманізації праці митників визначається зміною характеру взаємодії митниці та іноземних суб'єктів господарської діяльності. Всесвітня митна організація робить висновок, що від торговельних представників дедалі більше вимагатимуть: мінімізувати втручання у приватне життя; підвищення професіоналізму в митній справі; швидке, повне та якісне обслуговування; чесність та порядність персоналу.

«Відповідно до Конвенції про міжнародну цивільну авіацію (Чикаго, 1944), Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур (Кіото, 1973), і для наближення митних процедур до міжнародних стандартів передбачається встановлення митними органом України за погодженням із Державною митною службою України в

пунктах пропуску через митний кордон України режиму проведення спрощеного митного контролю предметів, що переміщуються громадянами»[25].

В принципі, буде розроблено відповідну технічну схему пункту контролю для здійснення митного контролю ручної поклажі та особистого багажу з використанням двоканальної системи митного контролю. Двоканальна система митного контролю застосовуватиметься як при в'їзді громадян на митну територію України, так і при виїзді через кордон із відповідним обладнанням у «зеленому» та «червоному» коридорах.

Процедура «зеленого» коридору спрощує процедури митного адміністрування та оформлення для громадян, які переміщують через кордони України товари, які не підлягають оподаткуванню шляхом письмового декларування чи сплати митних платежів і переміщення яких через кордони України не заборонено або обмежено.

З метою створення сприятливих умов для пасажирів перед входом у прохід інформація про митні правила для громадян та можливість проходження митного огляду за спрощеними процедурами (зелений проїзд) або обов'язкове письмове декларування (червоний прохід) Інформація, яка вам потрібна для визначення чи чи не маєте права, буде розміщено перед вашим входом в коридор.

«Червоний» і «зелений» проходи позначені відповідними кольорами. Смуги для руху громадян по «зеленій» і «червоній» доріжках визначені таким чином, що громадяни, які рухаються «зеленою» і «червоною» доріжками, не можуть перетинатися. На вулицях громадян використовуються технічні засоби митного огляду (сканери, металодетектори тощо). При цьому громадяни самостійно вирішують, проходити митний огляд по «зеленому» чи «червоному» коридору. Окремі положення реалізують принцип захисту прав і свобод громадян під час здійснення митної справи.

Спрощені процедури митного адміністрування «зеленого» коридору

звільняють громадян від заповнення та подання митних декларацій, але не від дотримання порядку переміщення предметів через кордони України. Громадяни, які користуються спрощеною системою митного адміністрування в «зеленому» коридорі, не звільняються від декларування товарів, що переміщуються через кордон. Декларування таких товарів здійснюється особою, яка переміщує товари через митний кордон, переважно усно, а за її бажанням - письмово.

Під час проходження громадянами митного огляду «зеленим» коридором митники можуть вимагати пред'явити паспорт або інший документ, що посвідчує особу. При цьому працівники митниці можуть роз'яснювати стандарти митного огляду за допомогою цього проходу та проводити перевірку громадян за основними пунктами форми митної декларації.

За рішенням митників вибірковий контроль національних товарів, що проходять через «зелений» коридор, може здійснюватися із застосуванням заходів технічного контролю або шляхом розпакування багажу. Громадяни зобов'язані показати вміст свого багажу на вимогу митниці. У разі порушення громадянином митних правил працівниками митниці буде складено протокол про порушення митних правил.

Митний контроль товарів у межах «червоного» коридору зазвичай здійснюють митники. У разі порушення митних правил особи, до яких застосовуються спеціальні митні адміністративні процедури, притягуються до адміністративної або кримінальної відповідальності згідно з чинним законодавством на загальних підставах.

Водночас, згідно з постановою Кабінету Міністрів України «Про здійснення попереднього контролю документів на вантаж у пунктах пропуску через державний кордон України», функції екологічного та радіологічного контролю покладено на служби безпеки, функції санітарно-епідеміологічного, ветеринарного, фітосанітарного контролю та контролю за переміщенням культурних цінностей - митним органам. В окремих випадках

посадова особа цих органів зберігає за собою право залучати до проведення цих видів контролю представників відповідного органу державного контролю.

Зазначається, що у разі виникнення проблем або спірних моментів у процесі контролю товарів у пунктах пропуску через державний кордон за принципом «єдиного вікна» митні органи зобов'язані негайно повідомити про це адміністрацію. Водночас, система технічних паспортів потребує постійного та системного вдосконалення з урахуванням тенденцій митної політики та світового досвіду митних органів.

Метою митного оформлення є забезпечення дотримання встановленого законодавством України порядку переміщення товарів через митний кордон України, а також забезпечення ввезення товарів на митну територію України та забезпечення статистичного обліку товарів, вивезених за межі країни.

Декларування здійснюється шляхом подання за встановленою формою достовірних відомостей про товари, мету їх переміщення через кордони України та необхідних відомостей для митного контролю та оформлення.

Рис. 3.2. Схематичне представлення інформаційної системи «Єдине вікно»

Пояснення можуть мати три форми: письмові, усні та поведінкові. При використанні паперового повернення можна використовувати як паперові, так і електронні документи. Електронне декларування здійснюється з використанням електронних митних декларацій, інших електронних документів або відомостей щодо них, засвідчених електронним цифровим підписом, у випадках, коли це передбачено законодавством.

«Міністерство фінансів визначає правила заповнення, подання та використання митної декларації для письмового декларування товарів, що переміщуються через митний кордон України громадянами для особистих, сімейних та інших потреб, не пов'язаних з провадженням підприємницької діяльності, під час здійснення митного оформлення товарів, що переміщуються ними через митний кордон України в ручній поклажі, супроводжуваному й несупроводжуваному багажі в порядку, передбаченому для громадян на паперовому носії»[42].

Тому, відповідно до закону, митна декларація та інші документи, подання яких податковим органам передбачено Митним кодексом України, оформлені на паперових носіях та в електронних документах мають однакову юридичну силу.

«Ратифікація урядами провідних країн світу міжнародних угод та конвенцій (Угода СОТ про спрощення світової торгівлі, Конвенція про гармонізацію та спрощення митних процедур (далі - Кіотська конвенція), Рамкові стандарти забезпечення безпеки та спрощення міжнародної торгівлі (далі - Рамкові стандарти безпеки ВМО) зумовлює розробку та реалізацію заходів щодо подальшого усунення адміністративних перешкод та технічних бар'єрів за усіма етапами міжнародного ланцюга постачання. Міжнародними угодами передбачено наступні види спрощень, які направлені на зменшення витрат часу та вартість митного контролю для економічних операторів»[25]:

- зменшити кількість документів і формальностей на основі розробки єдиних митних стандартів.

- використання системи «єдиного вікна».
- використання електронних платежів;
- прискорене митне оформлення швидкопсувних товарів.
- гарантії прискореного переходу товарів у вільний обіг.
- процедури оперативної доставки товарів;
- уніфікація прикордонних процедур».

Водночас, зростання зовнішніх загроз змушує уряди провідних країн світу, паралельно з розробкою заходів, спрямованих на спрощення процедур міжнародної торгівлі, розробляти адекватні механізми, які б певною мірою компенсували без пекову складову митного контролю.

В умовах глобалізації світової економіки, яка спрямована на подальшу інтеграцію ринків, лібералізацію торгівлі та формування системи єдиного інформаційного середовища, можуть сформуватися такі вектори спрощення процедур міжнародної торгівлі:

- стандартизація процедур митного контролю за міжнародними стандартами;
- розвиток механізмів державно-приватного партнерства у сфері зовнішньоекономічної діяльності;
- використання непрямих методів митного контролю.

Першим вектором спрощення митних процедур є їх стандартизація, яка характеризується процесами формування однакових правил і вимог для всіх учасників міжнародної торгівлі відповідно до міжнародних стандартів. У сучасних умовах це загальносвітова тенденція, яка призводить до суттєвих змін на національному рівні митного регулювання. Крім того, згідно з рішенням Комітету з розвитку торгівлі Європейської економічної комісії ООН, стандартизація процедур експорту та імпорту є інструментом спрощення процедур міжнародної торгівлі.

«На думку Несторишена І.В., можна виокремити дві основні форми стандартизації у сфері здійснення митних процедур, а саме:

- міжнародно-правова - міжнародні угоди та конвенції Всесвітньої митної організації та Світової організації торгівлі;
- інтеграційна - інтеграційні процеси країн-учасників міжнародних об'єднань (митні союзи)»[25].

Другим вектором спрощення митних процедур є розвиток механізмів державно-приватного партнерства на засадах взаємної довіри, в результаті чого частина функцій органів державного контролю передається суб'єктам господарювання (наприклад, право накладення самостійного митного забезпечення, використання технології дистанційного випуску товарів (порядок випуску товарів за місцезнаходженням), використання принципу «мовчазної згоди».

Використання цих інструментів можливе лише за умови високого рівня довіри між митними адміністраціями та діловим світом. На практиці передбачені інструменти державно-приватного партнерства у сфері зовнішньоекономічної діяльності реалізуються у формі інституту уповноваженого економічного оператора.

Третім вектором спрощення митних процедур є переважне використання непрямих методів митного контролю. Слід зазначити, що обсяг спрощень, що надаються суб'єктам господарювання, та процедури митного контролю знаходяться в прямій залежності, оскільки надання максимальних спрощень трансформує вимоги до методів митного контролю, які в умовах сучасного розвитку інформаційно-комунікаційних технологій можна згрупувати на два напрямки: прямі методи митного контролю та непрямі методи митного контролю (див. рис. 3.1).

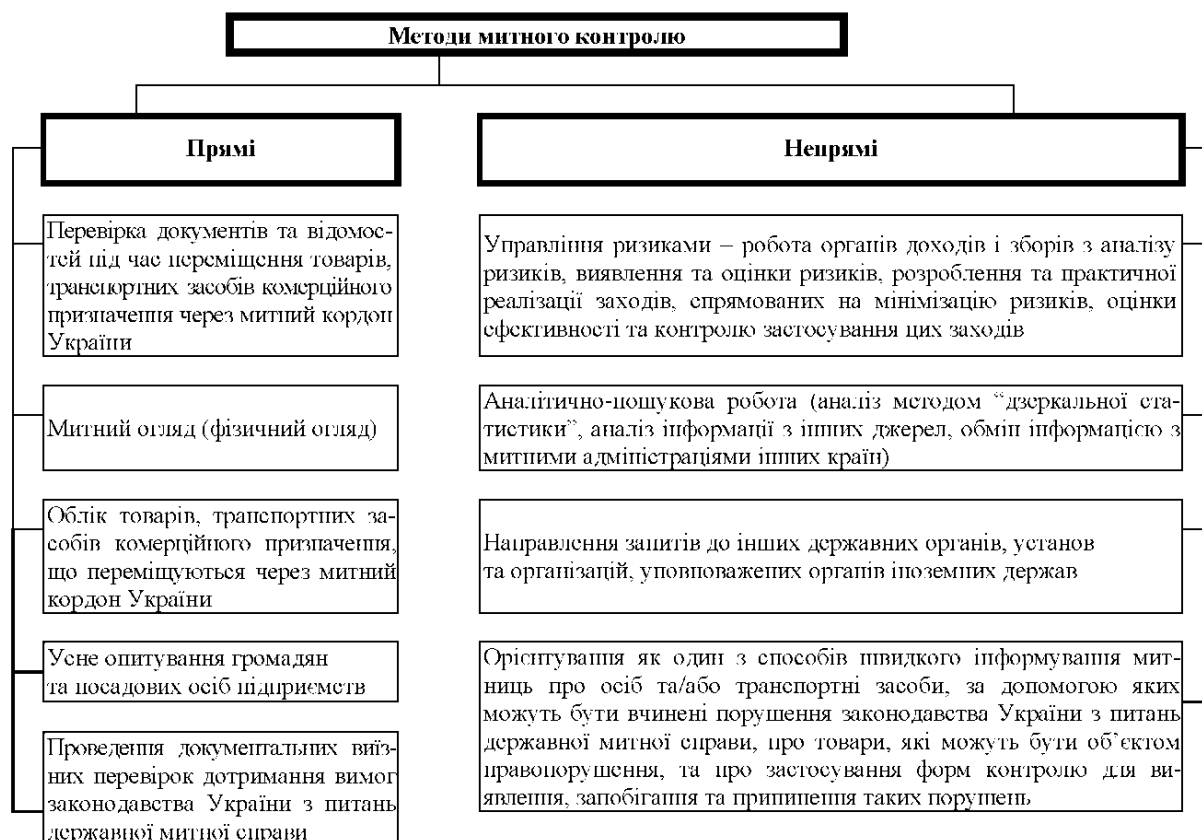

Рис. 3.1. Класифікація методів митного контролю

«Класифікаційною ознакою методів митного контролю є спосіб здійснення контролюючих операцій органами доходів і зборів за усіма етапами міжнародного ланцюга постачання. Прямі методи митного контролю передбачають здійснення контрольних заходів безпосередньо під час перетину державного кордону, митного оформлення у випадку пред'явлення посадовим особам митним органам товарів та транспортних засобів, а також проведення ними виїзних документальних перевірок (постмитний аудит). Зазначені заходи в більшості відповідають формам митного контролю згідно ст. 336 МКУ»[22].

Непрямі методи митного контролю передбачають постійне спостереження та моніторинг зовнішньоекономічних операцій шляхом аналізу будь-якої інформації щодо характеру операції та всіх її учасників. Згідно з міжнародними угодами та конвенціями непрямі методи митного контролю є «неістотними» для суб'єктів господарювання та активно

впроваджуються та використовуються митними адміністраціями іноземних держав.

Джерелами інформації для здійснення контрольних заходів можуть бути дані, отримані в установленому порядку іншими органами державної влади, у тому числі органами внутрішніх справ, установами банків; звітні документи платника податків; результати попередніх перевірок та оцінок виробничих, складських, торгових та інших приміщень; інформація, отримана від третіх осіб; додаткова інформація, наявна в органах Держмитслужби, яку можна порівняти з наявною інформацією, вантажно-транспортні документи (коносаменти, маніфести, CMR, авіанакладні тощо).

Саме в цих документах міститься додаткова інформація щодо маршруту відстеження товару, способу оплати транспортних витрат тощо. Застосування непрямих методів митного контролю вирішує основну проблему надання суб'єктам господарювання спрощень, які характеризуються більшою мірою зменшенням втручання органів державного контролю в їх діяльність.

У свою чергу, застосування непрямих методів модифікує підхід до організаційно-адміністративних аспектів митного контролю та передбачає здійснення:

- аналітичний підрозділ, спеціалісти якого за допомогою комплексного національного програмного забезпечення, мережі Інтернет та інших джерел інформації ідентифікують небезпечні товари, що переміщуються в транспортних засобах. Фахівці аналітичного відділу використовуватимуть комбінований метод аналізу: автоматизовані алгоритми та пошукові підходи в додаткових джерелах інформації та Інтернеті. При цьому не виключається інформаційна підтримка прийняття рішень цим підрозділом з центрального рівня, а також генерація, в особливих випадках, рішень, що приймаються незалежно від центрального апарату.

- технічно оснащений оперативно-розшуковий підрозділ, спеціалісти якого мають достатній професійний досвід виявлення наркотичних засобів, зброї та інших заборонених предметів (у тому числі системи неінтрузивного огляду вантажів (системи сканування)). Такі спеціалісти повинні періодично проходити курси підвищення кваліфікації для ознайомлення з новими способами та способами приховування заборонених товарів (у контейнерах), знати технічні характеристики всіх видів тари та технічні деталі, пов'язані з конструктивними пустотами та порожнинами тари.

Отже, формування збалансованої моделі спрощення процедур міжнародної торгівлі та захисту національних інтересів передбачає забезпечення спрощень за умови використання методів непрямого митного контролю з одночасним створенням довірчих відносин між митницею та суб'єктами господарювання (розвиток програми приватного партнерства у сфері зовнішньоекономічної діяльності).

За таких умов важливо знайти точку балансу, яка максимально враховує як інтереси бізнес-спільноти (щодо безперешкодного здійснення зовнішньоекономічної діяльності), так і інтереси держави (щодо забезпечення національної економічної безпеки). Розбалансування системи регулювання зовнішньоекономічної діяльності в той чи інший бік може призвести до виникнення таких ризиків:

- надмірний контроль з боку органів державного контролю може призвести до негативних наслідків в економіці: зменшення обсягів зовнішньої торгівлі та комерційної діяльності в державі, втрати інвестиційної привабливості, погіршення економічної та соціальної ситуації в державі;

- надмірне спрощення може поставити під загрозу гарантування національної безпеки в усіх її складових (особливо економічній та соціальній).

Отже, в умовах імплементації Україною норм і положень

міжнародних договорів і конвенцій щодо необхідності подальшого спрощення процедур міжнародної торгівлі з метою усунення адміністративних та технічних бар'єрів у процесі зовнішньоекономічної діяльності з боку частини суб'єктів господарювання, питання формування трьох векторів спрощення процедур міжнародної торгівлі, а саме: стандартизація процедур митного контролю відповідно до міжнародних стандартів, розвиток механізмів державно-приватного партнерства у сфері ділової зовнішньоекономічної діяльності та використання непрямих методів митного контролю.

3.2. Реалізація заходів сучасної митної політики в Україні

Сучасні заходи митної політики в Україні переважно спираються на перспективу економічного співробітництва з іншими країнами, особливо у сфері організації та здійснення митної діяльності. Сплікування між країнами щодо митної політики спрямоване на вирішення економічних, організаційних і правових питань. Примітно, що країни світу також розуміють важливість сплікування з питань митної політики для регулювання постійних відносин щодо переміщення товарів і цінностей через кордон.

Однією з актуальних тенденцій розвитку митної політики є зближення співпраці з Європейським Союзом, внаслідок чого змінюється внутрішня інституційна база. Проте, необхідно захищати національні інтереси, оскільки процес реалізації митної політики в процесі інтеграції до європейських стандартів матиме негативний вплив на торговельно-економічну, військово-технічну, транспортну, імміграційну та інші галузі України.

Особливістю сучасної митної політики України є заходи, спрямовані на приведення нормативно-правової бази України у відповідність до міжнародних стандартів та міжнародних договорів, що суттєво впливає на діяльність митних органів та загальні положення митного права. Нині

Україна є активним учасником багатьох міжнародних угод, які також мають вплив на поточну реформу митного законодавства. Крім того, Україна може брати участь у різноманітних європейських організаціях, пов'язаних із культурою, спортом, наукою, освітою та технологіями.

Партнерство між Україною та ЄС у сфері митної політики набирає обертів. З часом країни ЄС можуть стати найбільшими торговими партнерами України. Реалізація цього напрямку визначатиметься національною політикою, особливо митною, після офіційного вступу до Світової організації торгівлі.

Сучасна митна діяльність в Україні – це комплекс заходів, спрямованих на реалізацію основних положень митної політики. Основними інструментами митної політики є тарифні (митний контроль, митне оформлення) і нетарифні (ліцензії, тарифні обмеження). Виконання цієї функції покладається на Державну митну службу України і має базуватися на ефективності дій персоналу різних рівнів служби.

Якщо раніше, основною метою митної політики було стягнення митних платежів для поповнення державного бюджету, то нині митна політика зазнає змін і потребує комплексного підходу у визначенні ролі та завдань митних органів України. Митна політика України має також забезпечувати єдність на всій території України щодо видів гуманітарної, економічної (зовнішньоекономічної), торговельної, фінансової, науково-технічної політики, інвестиційної, природоохоронної та інших видів політики. Основними напрямками реалізації митної політики сьогодні є:

- 1) створення митного середовища для ввезення товарів (робіт, послуг) на митну територію України;
- 2) встановлення зв'язку між митними органами та суб'єктами ЗЕД;
- 3) боротьба за зменшення обсягів імпорту неякісних товарів на територію України;
- 4) впровадження інноваційних технологій для автоматизації рутинних процесів та покращення митного обслуговування.

Є кілька обставин, які можуть вплинути на розвиток митних відносин. Поєднання митних бар'єрних і контактних функцій. Зокрема, гармонізація митних систем України та держав-членів Європейського Союзу. Модернізація підходу до митного адміністрування, впровадження нових електронних засобів обробки інформації. Удосконалення основних технічних заходів сприятиме збільшенню кількості та якості засобів митного контролю.

Крім того, формування нових ринкових відносин слід враховувати при розробці стратегічних і тактичних заходів митної політики щодо забезпечення національних економічних інтересів та інтеграції України у світове господарство. Сучасні нетарифні обмеження на митних кордонах включають імпорتنі квоти, антидемпінгові закони, «добровільні» експортні обмеження та адміністративні правила. Нетарифні обмеження вводяться країнами для обмеження ввезення товарів на їх митні території.

Лібералізація економічних відносин між країнами, що супроводжується їх інтеграцією до Європейського Союзу, є каталізатором структурної перебудови економічних процесів у національних економіках та реалізації митної політики. Водночас важливі також такі заходи:

- 1) усунення фізичних перешкод кругообігу всіх факторів виробництва;
- 2) гармонізація технічних стандартів зі стандартами та правилами Європейського Союзу;
- 3) лібералізація ринків державних закупівель;
- 4) зниження податкових бар'єрів.

Заходи немитного оформлення долають такі перешкоди, як прикордонні процедури, заходи контролю імпорту, лібералізація імпорتنих обмежень, стандарти огляду товарів і транспортних засобів, перехід на єдиний стандарт статистичної звітності, єдині технічні стандарти, санітарні та ветеринарні правила.

Наступні інструкції можуть стати елементами розробки митної

політики:

- адаптація митних відносин до нових економічних процесів;
- розвиток мережі навчальних центрів для підвищення кваліфікації персоналу митних служб;
- залучення іноземного досвіду в управлінні персоналом, особлива увага приділяється дослідженням досвіду країн-партнерів;
- об'єднання зусиль з іншими країнами в боротьбі з контрабандою.

Крім того, сучасна митна політика передбачає зміну фокусу контролю за оподаткованою вартістю товарів з короткого періоду, коли товари перебувають під митним контролем, на етап після випуску товарів.

Висновки до розділу 3

Міжнародні угоди передбачають такі види спрощень, спрямованих на уніфікацію митних формальностей, скорочення часу та витрат на митний контроль для суб'єктів господарювання:

- зменшити кількість документів і формальностей на основі розробки єдиних митних правил;
- використання системи «єдиного вікна»;
- використання електронних платежів;
- прискорене митне оформлення швидкопсувних товарів;
- гарантії прискореного випуску товарів у вільний обіг;
- процедури прискореного відвантаження товарів;
- уніфікація прикордонних процедур.

Водночас, зростання зовнішніх загроз змушує уряди провідних країн світу, паралельно з розробкою заходів, спрямованих на спрощення процедур міжнародної торгівлі, розробляти адекватні механізми, які б певною мірою компенсували безпекову складову митного контролю.

В умовах глобалізації світової економіки, яка спрямована на подальшу ринкову інтеграцію, лібералізацію торгівлі та формування

системи єдиного інформаційного середовища, можливе формування таких векторів спрощення процедур міжнародної торгівлі:

- стандартизація процедур митного контролю за міжнародними стандартами;
- розвиток механізмів державно-приватного партнерства у сфері зовнішньоекономічної діяльності;
- використання непрямих методів митного контролю.

Першим вектором спрощення митних формальностей є їх стандартизація, яка характеризується процесами формування єдиних правил і вимог для всіх учасників міжнародної торгівлі відповідно до міжнародних стандартів. У сучасних умовах це загальносвітова тенденція, що призводить до суттєвих змін на національному рівні митного регулювання. Крім того, згідно з рішенням Комітету з розвитку торгівлі Європейської економічної комісії ООН, стандартизація процедур експорту та імпорту є одним із інструментів спрощення процедур міжнародної торгівлі. У сфері митних процедур можна виділити дві основні форми стандартизації, а саме:

- міжнародне право - міжнародні угоди та конвенції Всесвітньої митної організації та Світової організації торгівлі;
- інтеграція - інтеграційні процеси країн-учасниць міжнародних об'єднань (митних союзів).

Другим вектором спрощення митних формальностей є розвиток механізмів державно-приватного партнерства на засадах взаємної довіри, в результаті чого частина функцій органів державного контролю передається суб'єктам господарювання (наприклад, право накладення самостійного митного забезпечення, використання технології дистанційного випуску товарів (порядок випуску товарів за місцезнаходженням), використання принципу «мовчазної згоди».

ВИСНОВКИ

Визначено сутність, місце та роль митного контролю в системі гарантування державного управління зовнішньоекономічною діяльністю. Охарактеризовано основні елементи митного контролю: суб'єкт, об'єкт, предмет, контрольний захід та контрольну дію та з'ясовано сутність поняття «митний контроль». Доведено, що «митний контроль у системі державного управління зовнішньоекономічною діяльністю» є невід'ємною складовою контролю державного рівня, яка забезпечує ефективність державного управління зовнішньоекономічною діяльністю.

Уточнено перелік основоположних принципів митного контролю та до загальновизнаних принципів (законності, доцільності, оперативності, об'єктивності (неупередженості), систематичності, системності, вибірковості, взаємодії, відкритості (гласності, прозорості), зрозумілості) запропоновано: додати принципи: переваги змісту над формою, економії, завершеності та історизму. Це дасть змогу глибше розкрити зміст, мету та ефективність митного контролю та забезпечити репрезентативність його результатів.

Розкрито особливості функціонування та показання щодо удосконалення системи митного контролю товарів та особистих речей під час перетинання громадянами митного кордону та встановлено, що чинне митне законодавство нашої держави в питаннях тарифоутворення - вільне переміщення товарів переміщення громадянами через митний кордон щодо кількісних обмежень і заборон в цілому відповідає нормам митного законодавства ЄС. Однак, існують певні відмінності в оподаткуванні товарів, що ввозяться понад встановлені ліміти, що залежить від митної політики конкретної країни.

Обґрунтовано необхідність адаптації національного митного законодавства до митного законодавства ЄС у всіх сферах ЗЕД та міждержавних відносин, у тому числі в питаннях переміщення товарів через митний кордон.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Glossary of international customs terms. World Customs Organization. – Brussels, 2006.
А.А.Мельник, 2013. Т 1. 472 с.; Т. 2. 536 с.
2. Актуальні питання теорії та практики митної справи: монографія; за заг.ред. І.Г.Бережнюка. Хмельницький: ПП Мельник, 2013. 428 с.
3. Андрушко А.П. Імплементация іноземного досвіду здійснення митного постаудиту в Україні: проблеми та перспективи // Публічне управління та митне адміністрування. 2017. № 2 (17). С.214-220.
4. Бережнюк І. Г. Митне регулювання України: національні та міжнародні аспекти: монографія. Дніпропетровськ: Академія митної служби України, 2009. 543 с.
5. Бережнюк І.Г., Несторишен І.В., Неліпович О.В. Генеза категорії «митна процедура» в законодавчому та науковому контекстах. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*: зб. наук. пр. Кіровоград: КНТУ, 2014. Вип. 25. С. 163-170.
6. Будапештська конвенція про договір перевезення вантажів внутрішніми водними шляхами (КПВВ) від 22.06.2001 р. // База даних «Законодавство України». URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_998 (дата звернення 20.03.2018).
7. Вакульчик О.М. Використання досвіду ЄС у побудові системи законодавчого та методичного забезпечення митного пост-аудиту в Україні // Економічні науки. 2012. № 2. С. 11-22. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vamsue_2013_2_4.pdf
8. Вакульчик О.М., О.О. Кнішек. Концептуальні засади діяльності митних органів з постмитних перевірок суб'єктів ЗЕД // Вісник академії митної служби України. 2009. № 2. С. 46-54.
9. Войцещук А. Д. Як працює нова автоматизована система управління ризиками на митниці? // Дебет-кредит. URL: <https://news.dtki.ua/state/zed/53042>
10. Войцещук А.Д. Сутність, структура та управлінський зміст митних правил і процедур. Науковий вісник АМУ: Серія: Управління. 2009. № 4. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvamu_upravl/2009_4/11.pdf.

11. Демченко Д.О. Державна політика в сфері повітряного транспорту в Україні: особливості та основні напрями розвитку. *Економіка та держава*. 2012. № 9. С. 115–118.
12. Деякі питання здійснення державного контролю товарів, що переміщуються через митний кордон України: Постанова Кабінету Міністрів України від 05 жовтня 2011 р. № 1031 / Кабінет Міністрів України. *Офіційний вісник України*. 2011. № 78. С. 22. Ст. 2883.
13. Додін Є.В. Митні формальності на морському і річковому транспорті: учбовий посібник. Львів. 2012. 104 с.
14. Єгоров О.Б. Митна економіка (Україна – СОТ – ЄС). Одеса, 2005. 35 с.
15. Кийда Л.І. Процедури митного контролю переміщення особистих речей і товарів громадян під час перетину митного кордону України // Публічне управління та митне адміністрування. 2017. № 2 (17). С. 195-204.
16. Кийда Л.І. Реформування державної служби в умовах інтеграції до світового простору // Теорія та практика державної служби: стратегія реформ 2020: матер. міжнар. наук.-практ. конф. 11 листопада 2016 р, Дніпро. Дн.: ДРІДУ НАДУ, 2016. С.171-173.
17. Концептуалізація оцінювання митних процедур в умовах активізації зовнішньоекономічної діяльності: монографія / за заг. ред. І.Г. Бережнюка. Хмельницький: ПП Мельник А.А., 2015. 196 с.
18. Кормич Б.А. Митні режими або митні процедури: європейські стандарти термінології та класифікації. *LEX PORTUS: Юридичний науковий журнал*. 2017. № 2. С. 142–153.
19. Митна статистика з офіційного порталу Державної митної служби України. – URL: <http://sfs.gov.ua/ms/>
20. Митний Кодекс Союзу (UCC) (Регламент (ЄС) № 952/2013 від 09.10.2013) URL: <http://www.nmagencia.com.ua/info/mitniy-kodeks-es.doc>
21. Митний кодекс України від 13 березня 2012 р. № 4495-VI / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44-45, № 46-47, № 48. Ст. 552.

22. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 № 4495-VI (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
23. Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур від 18.05.1973 року (редакція на 26 червня 1999 року). URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_6431.
24. Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур від 18.05.1973 р. // База даних «Законодавство України». URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_643/page (дата звернення: 13.03.2018).
25. Міжнародна конвенція про спрощення та гармонізацію митних процедур (Киотська конвенція). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_643 (дата звернення 27.05.2019)
26. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України // Офіційний веб-сайт. URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=eab4ee70-3e88-4ada-a643-aa8ed9ef45e2&title>
27. Несторишен І.В., Руда Т.В. Особливості застосування системи управління ризиками в морських пунктах пропуску. *Сталий розвиток економіки: Всеукраїнський науково-виробничий журнал*. 2013. № 4. С. 299-303.
28. Пашко П.В. Митний аудиторський контроль // Вісник КНТЕУ. 2012. №5. С.89-101.
29. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13-14, № 15-16, № 17. Ст. 112.
30. Податковий кодекс України Закон. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
31. Приймаченко Д.В. Щодо діяльності митних посередників у процесі реалізації митних формальностей. *Форум права*. 2011. № 1. С. 802–807
32. Про єдиний збір, який справляється у пунктах пропуску через державний кордон України: Закон України від 4 листопада 1999 р. № 1212-XIV / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 51. Ст. 454.

33. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України 24.02.1994 р. № 4004-ХІІ / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 27. Ст. 218.
34. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18.03.2004 р. № 1629-ІV / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 29. Ст. 367.
35. Про залізничний транспорт: Закон України від 04 липня 1996 р. № 273/96-ВР / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 40. Ст. 183.
36. Про затвердження вичерпного переліку підстав, за наявності яких може проводитись огляд (переогляд) товарів, транспортних засобів комерційного призначення митними органами України: Постанова Кабінету Міністрів України від 23 травня 2012 р. № 467 / Кабінет Міністрів України. *Офіційний вісник України*. 2012. № 41. С. 33. Ст. 1578.
37. Про затвердження відомчих класифікаторів з питань митної статистики, які використовуються в процесі оформлення митних декларацій, і порядку їх ведення: наказ Державної митної служби України від 15.02.2011 р. № 107 // База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/rada/show/v0107342-11> (втратив чинність).
38. Про затвердження загальних вимог до облаштування пунктів пропуску через державний кордон: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 серпня 2002 р. № 1142 / Кабінет Міністрів України. *Офіційний вісник України*. 2002. № 34. С. 62. Ст. 1580.
39. Про затвердження Порядку митного огляду товарів і транспортних засобів з використанням мобільної рентгенографічної системи Eagle M4507 у пунктах пропуску через державний кордон: наказ Державної митної служби України від 27.07.2009 р. № 692 / Державна митна служба України. *Офіційний вісник України*. 2009. № 69. С. 103. Ст. 2400.
40. Про затвердження Порядку створення зон митного контролю: наказ Міністерства фінансів України від 22.05.2012 р. № 583 / Міністерство фінансів України. *Офіційний вісник України*. 2012. № 56. С. 155. Ст. 2270.

41. Про затвердження Типової технології митного контролю та митного оформлення товарів та інших предметів: наказ Державної митної служби України від 30.12.1998 р. № 828 / Державна митна служба України. *Офіційний вісник України*. 1999. № 4. С. 78. Ст. 78 (втратив чинність).
42. Про затвердження форми митної декларації для письмового декларування товарів, що переміщуються через митний кордон України громадянами для особистих, сімейних та інших потреб, не пов'язаних з провадженням підприємницької діяльності. Постанова Кабінету Міністрів України від 12 травня 2012 р. № 431. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/431-2012-п>.
43. Прокопенко В.В. Виконання митних формальностей у міжнародних автомобільних пасажирських перевезеннях *Visegrad journal on human rights*. 2018. № 3. С. 160 – 165.
44. Прокопенко В.В. Митні операції на повітряному транспорті: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 «Теорія управління; адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право»; Одеський держ. ун-т внутр. справ. Одеса, 2005. 21 с.
45. Прокопенко В.В. Митні формальності на залізничному транспортному засобі, які пов'язані із здійсненням митного контролю. *Актуальні проблеми розвитку права і держави в умовах міжнародних інтеграційних процесів: міжнародна науково-практична конференція (Дніпро, 24 листопада 2017 р.)*. Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2017. С. 66–68.
46. Прокопенко В.В. Митні формальності, пов'язані із здійсненням митного контролю суден закордонного плавання та членів екіпажу. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки»*. 2018. № 2. Т. 1. С. 177–180.
47. Прокопенко В.В. Митні формальності, пов'язані із митним контролем у разі переміщення багажу, вантажобагажу, пасажирів у міжнародних залізничних сполученнях. *Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія»*: збірник наукових статей. Чернівці. 2017. № 4. С. 116–127.

48. Прокопенко В.В. Митні формальності, пов'язані із митним оформленням суден закордонного плавання. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. № 1. Т. 2. С. 35–40.
49. Прокопенко В.В. Нормативно-правове регулювання перевезень у міжнародному повітряному сполученні: митний аспект. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. № 6. С. 233–237.
50. Прокопенко В.В. Поняття «митні процедури» в митному законодавстві: історичний аспект. *Актуальні проблеми розвитку права і держави в умовах міжнародних інтеграційних процесів: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Дніпропетровськ, 29 листопада 2013 р.)*. Дніпропетровськ: АМСУ, 2013. С. 214–216.
51. Федотов О.П. Концепція державної митної справи: виклики модернізації в Україні: монографія. Одеса: Юридична література, 2016. 392 с.
52. Хачатуров Е.Б. Митне оформлення у суднобудівній галузі України: теоретико-методологічні засади та адміністративно-правове забезпечення: автореф. дис. ... доктора юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2016. 47 с.
53. Царенко В.І., Хома В.О. Митні процедури: ознаки та поняття. *Порівняльно-аналітичне право*. 2014. № 3. С. 149–153.